

CULTURE GUIDES

Lifelong
Learning
Programme

CULTURE GUIDES

Kalauzolás a kultúrába

európai kézikönyv

európai
kézikönyv

második kiadás

Szerkesztő: Daniel Carpenter

A kétéves Culture Guides projekt öt ország hat szervezetének együttműködésében 2013 októberében indult az Európai Bizottság Egész életen át tartó tanulás programja keretében.

Célkitűzése egy európai keretrendszer lehetőségének vizsgálata, amely segít olyan önkéntesek toborzásában, képzésében és irányításában, akik mentorként vagy másképp fogalmazva kulturális kalauzként szívesen dolgoznak hátrányos helyzetű csoportokkal, és különféle helyi művészeti és kulturális programokba bevonják a célcsoportot akár közönségként, akár aktív résztvevőként.

Ez a kézikönyv a Culture Guides projektben részt vevő öt országban megvalósított kísérleti munka legjavát mutatja be, és útmutatást kíván nyújtani más szervezetek számára, ha hasonló programba fognának Európa bármely pontján.

Együttműködő szervezetek:
Kulturális Tanácsok Országos Egyesülete (KSD), Dánia
Interfolk, Civil Társadalomért Intézet (IF), Dánia
Országos Amatőr Művészeti és Kulturális Intézet (LKCA), Hollandia
Szlovén Köztársaság Nemzeti Kulturális Társaság (MNT)
Magyar Népfőiskolai Hálózata (VA), Egyesült Királyság
Nem Hivatásos Művészek Hálózata (VA), Egyesült Királyság

© Voluntary Arts 2015

Kalauzolás a kultúrába – Európai kézikönyv

Második kiadás

A kiadvány az Európai Unió Egész életen át tartó tanulás programja támogatásával készült. A kiadvány tartalma nem az Európai Bizottság véleményét tükrözi. A tartalomért a Culture Guides projekt partnersége felel.

Szerkesztő: Daniel Carpenter

Előszó: Bente von Schindel

A magyar kiadást fordította: Varga Katalin

Az eredetivel egybevetette: Szigeti Tóth János

© Voluntary Arts 2015

Az 1988-ban elfogadott Copyright, Designs and Patents Act szabályozásával összhangban a jelen mű szerzői joga a Voluntary Arts birtokában van. Minden jog fenntartva. A kézikönyvet vagy annak részeit szigorúan tilos reprodukálni, adatrendszerben tárolni, bármely formában vagy eszközzel – elektronikus, fényképeszeti vagy más módon – a Voluntary Arts engedélye nélkül közölni. A Voluntary Arts előzetes hozzájárulása nélkül tilos a művet kölcsönözhető könyvként térítés ellenében vagy térítésmentesen közreadni, újra eladni vagy más módon hasznosítani.

A **Voluntary Arts** a Skóciában bejegyzett Voluntary Arts Network üzleti elnevezése (Company No. 139147, Charity No. SC 020345). Bejegyzett székhely: 54 Manor Place, Edinburgh EH3 7EH.

Voluntary Arts

121 Cathedral Road

Cardiff CF11 9PH

United Kingdom

Tel: +44 29 20 395 395

Email: info@voluntaryarts.org

Website: www.voluntaryarts.org

A Voluntary Arts támogatói: Arts Councils of England, Northern Ireland and Wales, Creative Scotland, Spirit of 2012.

Tartalom

Előszó: Bente von Schindel	v
Bevezetés	1
Európai környezet	2
Partnerek	4
Főbb ajánlások	8
Megvalósított projektek bemutatása	10
Helyi munkacsoportok	15
Önkéntes kulturális kalauzok toborzása	21
Kísérleti kurzusok és egyéb képzések	24
Az önkéntes kulturális kalauzok irányítása és támogatása	30
A célcsoportok elérése	35
Kulturális kalauzolás a gyakorlatban	51
Előre nem látott tényezők	56
Értékelés	61
A projekt lehetséges utóélete	69
Tanulságok	
Ami általában jól sikerült	70
Helyi munkacsoportok	72
Önkéntes kulturális kalauzok toborzása	76
Kísérleti kurzusok és egyéb képzések	79
Az önkéntes kulturális kalauzok irányítása és támogatása	81
A célcsoportok elérése	83
Kulturális kalauzolás a gyakorlatban	85
Értékelés	87
Epilógus	88

A kézikönyv elektronikus változata letölthető a Culture Guides projekt honlapjáról: www.cultureguides.eu

*Bente von Schindel,
főtitkár, Kulturális
Tanácsok Országos
Egyesülete, Dánia*

Előszó

“A modern jóléti államok egyik fontos feladata, hogy mindenki számára gondoskodjanak a kultúrához és művészetéhez való szabad és egyenlő hozzáférésről, mert a művészet és kultúra terén szerzett élmények szerepet játszhatnak az emberek életének gazdagításában, jobbításában. A művészet és a kultúra az egyén és a társadalom életére egyaránt pozitív hatással van.

A dániai Kulturális Tanácsok Országos Egyesületében (KSD) felismertük a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok művészeti és kulturális tevékenységekben való aktívabb részvételének fontosságát, és úgy gondoltuk, hogy a cél és a kulturális fenntarthatóság megvalósítása érdekében a legmegfelelőbb eszköz az „egymás segítése”. Az állam és a helyi önkormányzatok nem zárkoznak el az ilyen jellegű kezdeményezések elől, de megvalósításukra egyedül nem képesek, erőfeszítéseikben önkéntesek munkájára is támaszkodniuk kell.

A dán kulturális minisztérium 2012-ben felmérést készített a dánok kulturális szokásairól. A felmérésből kiderült, hogy a dán népesség egy része nem jár rendszeresen (vagy soha nem látogat el) színházba, koncertre, kiállításra, és nem olvas könyvet. Számos okra vezethető vissza, hogy miért nem választják a művelődés ezen formáit, többek közt: eltérő irányú érdeklődési körük van, mást tartanak fontosnak, földrajzi, anyagi és kulturális nehézségekkel kell szembesülniük.

Ellenkező oldal:
*Kulturális kalauz projekt
Szlovéniában*

A felmérés a bevándorlók és menekültek kultúra „fogyasztását” is feltérképezte, és itt is azonosíthatóak voltak hátránnyal küzdő

csoportok. A bevándorlók és menekültek művelődési lehetőségeinek kiszélesítése érdekében Koppenhágában önkéntesek egy csoportja elhatározta, hogy kulturális útikalauzként fog közreműködni. Az alábbi célokat tűzték ki:

- Koppenhágában, szociális bérlakásban élő gyerekeket (és családjukat) kulturális programokba (mozi, színház, múzeumlátogatás stb.) vonnak be, nemcsak közönségként, hanem résztvevőként is;
- a háttérbe szorítottság (marginalizáció) megakadályozása és a művelődéshez való egyenlő hozzáférés érdekében hídszerepet vállalnak a lakosok és a művelődési intézmények között;
- közreműködnek abban, hogy a művelődési intézmények és egyesületek felkészüljenek az új közönség fogadására, és az igényükkel és érdeklődésükkel összhangban álló új kiállításokat/programokat dolgozzanak ki.

A kulturális minisztérium felmérése és a koppenhágai kulturális útikalauz kezdeményezés adta az inspirációt, hogy a KSD kidolgozzon egy modellt, és megvizsgálja a helyi kulturális intézményekben – a munkájuk iránt rendkívül elkötelezett – dolgozók önkéntesként való bevonásának a lehetőségét a művelődés minél teljesebb kiszélesítése érdekében. A koncepció alapján először egy dán, majd egy európai projekt jött létre.

Európai partnerszervezetek közreműködésével a KSD sikeres pályázatot nyújtott be és támogatásban részesült az EU Grundtvig Multilaterális Projektek keretében. A projekt azt tűzte ki célul, hogy megvizsgálja, milyen módszerekkel vonhatók be művészeti és kulturális programokba hátrányos helyzetű csoportok. A projektben hat partnerszervezet vett részt, öt ország képviselésében: Dánia, Egyesült Királyság, Hollandia, Magyarország, Szlovénia. A partnereknek megvolt a maguk elképzelése arról, hogy a kulturális kalauzolás koncepciója hogyan és milyen módszerekkel valósítható meg országukban.

A megvalósulás példáit adjuk közre ebben a kézikönyvben, mert reményünk szerint inspirációval szolgálhatunk további szakembereknek, szakmai szervezeteknek és országoknak, és megvalósulhat a művészetekhez és kultúrához való szabad, egyenlő hozzáférés minden állampolgár számára az EU tagállamaiban.

Ellenkező oldal:

Kulturális kalauzok
tanulmányi látogatása,
Gjethuset kulturális
központ, Frederiksværk,
Halsnæs, Dánia

”

Bente von Schindel, Koppenhága, 2015 májusa

Bevezetés

A társadalom háttérbe szorult (marginalizálódott) közösségeiben élő emberek számára a kulturális vagy művészeti tevékenységben való részvétel segítséget nyújthat az általuk gyakorta tapasztalt nehézségek (elszigeteltség, rossz egészségi állapot, önértékelési problémák, depresszió) leküzdésében. Életük új perspektívát kap, amely révén motiválttá válnak, képesek lesznek társas és társadalmi kapcsolataik megújítására, visszanyerik kiegyensúlyozottságukat.

Ezért elengedhetetlen, hogy mindenkinek lehetősége legyen részt venni művészeti és kulturális tevékenységekben. Jelenleg azonban nem ez a jellemző. A háttérbe szorult csoportok – ideértve többek közt az időseket, fogyatékkal élőket és migránsokat – gyakran nem jutnak megfelelő művelődési lehetőséghez. Ennek sok oka lehet, de mindenképp tenni kell ellene.

Sokat tehetnek a hátrányos helyzetű csoportok megszólítása és bevonása érdekében a művészeti és kulturális egyesületek. Helyi szervezetekkel kialakított együttműködés és partnerség segítségével olyan környezetet teremthetnek ehhez, amelyben önkéntesek is szerepet kapnak a művészet és kultúra hozzáférhető módon történő közvetítésében.

Ellenkező oldal:
*Kulturális kalauz projekt
Magyarországon*

A Culture Guides projekt a „segítség egymásnak” elvére alapozva ilyen környezet megteremtését tűzte ki célul önkéntesek közreműködésével. Azonban a célcsoport helyi művészeti és

kulturális programokba való bevonásához az önkénteseknek támogatásra van szükségük, így a helyi szervezetek munkatársai a projektben facilitátorként, mentorként vagy másképp mondva kulturális kalauzként segíthetnek.

Ily módon a célcsoport elkalauzolható színházi előadásokra, kiállításokra, koncertekre, táncbemutatókra, kulturális örökségünk eseményeire, múzeumokba vagy részt vehetnek amatőr, önkéntes alapon szerveződő művészeti és kulturális tevékenységekben: színjátás, ének, zene, tánc, mesemondás.

A projektben közreműködő partnerek meggyőződése, hogy önkéntesek segítségével – és a helyi önkormányzatok, kulturális intézmények, egyesületek, egészségügyi és szociális ellátók mint érdekelt szervezetek támogatásával – fenntartható módon teremthetők meg a művelődési lehetőségek a célcsoport számára.

“A legjobb élmény a kulturális kalauzokkal való találkozás volt. Lelkesezésük magával ragadott.”

A helyi munkacsoport egyik tagja, Torfaen, Egyesült Királyság

Európai környezet

A projektben együttműködő partnerek országaiban – és az EU-tagállamokban általában – arra törekcszenek a kultúrpolitika szintjén, hogy a teljes lakosság körében gyakorlattá váljon a művelődés. Ugyanakkor visszatérően az tapasztalható, hogy sokan, és leginkább a hátrányos helyzetű csoportok nem jutnak művelődési lehetőséghez.

Sok ország, és többek közt a Miniszterek Északi Tanácsa felismerte, hogy szükség van az önkéntesek és önkéntes egyesületek

bevonására a probléma megoldásában. A megfogalmazott célkitűzés a „fenntartható kultúra” előmozdítása a civil társadalomra támaszkodva, a társadalmi bevonás és összefogás, az „egymás segítése” módszerével.

Az elmúlt tizenöt évben ugyanezt az üzenetet fogalmazta meg egy sor jelentős, uniós szakmapolitikai dokumentum. A 2000-ben kiadott Memorandum az egész életen át tartó tanulásról és a 2001-ben közzétett Az egész életen át tartó tanulás európai térsége egyaránt azt hangsúlyozta, hogy az élethosszig tartó tanulás fő célja az aktív állampolgárság előmozdítása, a társadalmi befogadás, kulturális kohézió és személyes fejlődés támogatása, a szegénység leküzdése és a foglalkoztathatóság javítása. Az Európai Unió 2010-et a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai évének hirdette meg, míg 2011 az önkéntesség, 2012 a tevékeny időskor és a generációk közötti szolidaritás, 2013 a polgárok európai éve volt.

Az EU tagállamaiban új módszerekre van szükség a nem hivatásos művészeti és kulturális tevékenységekben meglévő, a civil társadalomhoz kapcsolódó elemek kiaknázására. Számtalan kulturális és oktatási egyesület kínál tanulási lehetőséget a lakosság 20-30 százaléka számára az EU tagállamaiban. A nem hivatásos művészeti és kulturális tevékenység az amatőr sporthoz hasonlítható, önkéntesség szempontjából ez a legnagyobb szektor, ahol jelenleg a legrohamosabban emelkedik a tagok és az új egyesületek száma.

Partnerek

A partnerek közös célnak tekintik, hogy az amatőr művészeti és kulturális tevékenységek lehetősége mindenki számára könnyebben elérhető legyen. Egyetértenek abban, hogy a nem hivatásos művészeti és kulturális tevékenységek révén az emberek teljesebb és tudatosabb életet élhetnek. A partnerek eltérő háttérrel és megközelítéssel dolgoznak, sokféle kompetenciával, készséggel, tapasztalattal és kapcsolattal rendelkeznek, amelyekkel a projektet gazdagítják.

A kulturális kalauzok (Culture Guides) koncepciója az amatőr művészeti és kulturális egyesületek vonatkozásában újnak és innovatívnak számít. A partnerek nem építhettek meglévő európai tapasztalatokra, vagyis új, európaiszintű ismeretekre, tapasztalatokra és módszerekre volt szükség, amihez a projektben megvalósított nemzetközi együttműködés biztosította a kereteket.

Kulturális Tanácsok Országos Egyesülete (KSD), Dánia

A Kulturelle Samråd i Danmark /National Association of Cultural Councils in Denmark helyi kulturális egyesületeket kulturális tanácsokban összefogó országos ernyőszervezet. Dánia 98 közigazgatási egységének 90 százalékában működnek kulturális tanácsok. Feladatuk a kulturális és amatőr tevékenységek megismertetése a helyi politikusokkal, a civil társadalom, és ezen keresztül a helyi demokrácia hangját hallatni a kultúrpolitikában.

Interfolk Intézet a Civil Társadalomért (IF), Dánia

Az Interfolk Intézet a Civil Társadalomért/Institute for Civil Society a nem formális felnőttoktatás alapelvei és célkitűzéseiben egyetértő magánszemélyek nonprofit egyesülete. Célja az egyéni autonómiát, az aktív állampolgári kiállást, a társadalmi befogadást és a kulturális kohéziót előmozdító nem formális felnőttoktatás és kulturális tanulás támogatása. A nem formális felnőttoktatás, nem kormányzati szervezetek és az amatőr művészeti és kulturális egyesületek tevékenységi körében partnerségre törekszik északi és európai egyesületekkel.

Országos Amatőr Művészeti és Kulturális Intézet (LKCA), Hollandia

A holland Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst/National Centre of Expertise for Cultural Education and Amateur Arts célja az oktatásban, kulturális és művészeti tevékenységekben való részvétel támogatása az oktatási rendszeren belül és azon kívül. Az oktatási szektorral és amatőr művészeti ernyőszervezetekkel együttműködve a legkülönbözőbb oktatási és kulturális szakemberek – művészeti oktatók, kulturális szervezők, kulturális intézmények oktatásért felelős munkatársai, szakpolitikusok, politikusok, kutatók, iskolaigazgatók – közreműködésével látja el feladatait.

Szlovén Kulturális Közalapítvány (JSKD)

A Javni sklad RS za kulturne dejavnosti/Republic of Slovenia Public Fund for Cultural Activities országos szervezet, amely az amatőr művészeti és kulturális tevékenységek minden területét átfogja: ének és hangszeres zene, színjátszás és bábszínház, népművészet, film- és videoművészet, irodalom, képzőművészet, táncművészet;

kulturális rendezvények szervezése és megvalósítása; szemináriumok, workshopok, előadások és nyári táborok szervezése; folyóiratok, szakmai útmutatók és egyéb kiadványok megjelentetése; kulturális projektek társfinanszírozása.

Magyar Népfőiskolai Társaság (MNT)

Magyar Népfőiskolai Társaság/Hungarian Folk High School Society a nem formális felnőttoktatás területén működő országos nonprofit ernyőszervezet, amely több mint 100 tagszervezettel rendelkezik az országban. Célkitűzése, többek közt, a tanulóközpontúság támogatása, az egyéni és kisebbségi autonómia és cselekvőképesség előmozdítása, a társadalmi kirekesztés megszüntetése a tanulás, kulturális tevékenység és közösségfejlesztés eszközeivel.

Nem Hivatásos Művészeti Hálózat (VA), Egyesült Királyság

A Nem Hivatásos Művészeti Hálózat/Voluntary Arts célkitűzése a kreatív kulturális tevékenységek támogatása az Egyesült Királyság és az Ír Köztársaság területén. Szakmapolitikai döntéshozókkal, szponzorokkal, politikusokkal együttműködve feladata a kreatív kulturális tevékenységek környezetének a fejlesztése, információ és képzés biztosítása az amatőr művészeti szektorban közreműködők számára. A hálózatba 300 országos és regionális ernyőszervezet tartozik, és rajtuk keresztül azok a gyakorló szakemberek, akik helyi amatőr művészeti programokban dolgoznak.

Ellenkező oldal:

Kulturális kalauz projekt
Szlovéniában

Főbb ajánlások

- A Culture Guides projektben a kísérleti munka mindössze hat hónapig tartott, ami sok esetben kevés időnek bizonyult ahhoz, hogy a tevékenységek elinduljanak és stabilan folytatódjanak. A jövőben tervezett hasonló kezdeményezésekre célszerű több időt fordítani különösen akkor, ha a hálózatépítés még folyamatban van.
- A legsikeresebbek olyan helyszínen voltak a Culture Guides kísérleti projektek, ahol erős helyi munkacsoportok támogatására lehetett számítani, amelyek tagjai különféle kulturális és szociális szervezeteket képviseltek.
- Azokban a projektekben érték el jelentősebb kezdeti sikereket, amelyekben a helyi munkacsoportban képviselt szervezetek közvetlen kapcsolatban álltak önkéntesekkel és/vagy a hátrányos helyzetű célcsoporttal.
- A helyszín, téma és célcsoport kiválasztását a projekt kezdeti szakaszában meg kell tenni, és mindenképp meg kell nyernünk a helyi munkacsoport és leendő kulturális kalauzok támogatását.
- Hasznos lehet átengedni a projekt paramétereinek (helyszín, téma, célcsoport) meghatározását a kulturális kalauzoknak (az önkéntes közreműködőknek), de sok esetben nehezen jutnak el a konkrétumokig és nehezen tudnak döntést hozni.

- Rögtön az elején tisztázzuk a kulturális kalauzokkal, hogy mivel jár a feladat, milyen elvárásaink vannak velük szemben elköteleződésük és tevékenységük színvonala tekintetében. Térjünk ki az olyan gyakorlati tudnivalókra is, mint az egészség- és biztonságvédelem, az egyéni szerephatárok, rendkívüli események bejelentése.
- Gyakran nehézségekbe ütközik egy-egy megbeszélés megtartása, ha az utazással jár, és a vállalt feladat nem része a kulturális kalauzok hivatalos munkájának. Vegyük ezt is figyelembe.
- Kommunikáljunk rendszeresen és magas színvonalon az érdekelt szervezetekkel, kulturális kalauzokkal és helyi munkacsoportokkal, különben érdeklődésük megcsappan és nem érzik magukénak a projektet.
- Kezeljük érzékenyen a fizetett szakemberek és önkéntesek viszonyát, az önkénteseknek kiegészítő és nem helyettesítő szerepet kell betölteniük.
- Ne feledjük, hogy a célcsoportból sokan először vesznek részt kulturális tevékenységben, a lehető legfinomabban kell részvételre ösztönözni őket, és úgy, hogy azonosulni tudjanak a tevékenységgel.

Megvalósított projektek bemutatása

A projekt legfőbb kitétele az volt, hogy olyan önkénteseket találjunk és képezzünk ki, akik kulturális kalauzként érdekelt helyi szervezetek képviselőinek a közreműködésével be tudnak vonni hátrányos helyzetű csoportokat művészeti és kulturális tevékenységekbe. Ezt leszámítva a partnerek szabad belátására volt bízva, hogy országukban hogyan valósítható meg és hasznosítható a kísérleti képzés és fejlesztés.

Az alábbiakban bemutatjuk a megvalósult projektek főbb jellemzőit.

“Nagyszerű volt a csoporttal együtt dolgozni. Emlékezetes volt, szórakoztató és lelkesítő, elképesztően sok tapasztalatra tettem szert a közösen megtett úton.”

**Kulturális kalauz,
St Helens,
Egyesült Királyság**

Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyságban négy helyszínt választottunk, kettőt Angliában, kettőt Walesben. A két angliai helyszín közül az egyik Anglia észak-nyugati része és azon belül St Helens volt, míg a másik Anglia dél-keleti része és azon belül Swale és Medway volt. A két angliai térségben a helyi szervezetek képviselői alkották a helyi munkacsoportot az egyik szervezet vezetésével.

Walesben a két kiválasztott térség az északi Wrexham és a délen található Torfaen volt, ahol a helyi munkacsoport szintén helyi szervezetek képviselőiből szerveződött, de a projekt vezetését és napi irányítását a Voluntary Arts munkatársai végezték.

Az Egyesült Királyságban minden térségben a projekt organikus kialakítása mellett döntöttünk, ami azt jelentette, hogy a leendő

kulturális kalauzokra bíztuk, hogy egyéni érdeklődésük alapján határozzák meg célcsoportjukat és a művészeti, kulturális tevékenységet, amelybe célcsoportjukat be kívánják vonni.

Swale és Medway például gazdag tengerészeti kultúrával és történeti hagyományokkal rendelkezik, és a projekt során a kulturális kalauzok erre a témára, a tengerészeti és hajózási örökség kulturális és művészeti értékeire összpontosítottak.

Szlovénia

“Az egyenlőség gondolata volt a legfőbb elem, emiatt vettem részt a Culture Guides projektben. A kreativitás és önkifejezés új lehetőségei tárulnak fel, ha a kultúra mindenki előtt nyitott lehetőség. És számomra ez a kultúra lényege.”

Jan Pirnat,
kulturális szervező,
Kulturális Társaságok
Egyesülete,
ZKD Grosuplje,
Szlovénia

A célcsoportok igényeihez kívántunk igazodni és a projektben megvalósítandó tevékenységeket a helyi környezet adottságaihoz akartuk igazítani. Ennek érdekében a JSKD rövid konzultációt folytatott térségi tagszervezetei vezetőivel és a helyi kulturális egyesületekkel. Közülük több is részt vett már hasonló tevékenységben különböző célcsoportokkal dolgozva.

Kedvező visszajelzést kaptunk, így hét munkacsoportot alakítottunk ki Szlovénia különböző térségeiben. A térségi tagszervezetek és egyesületek tettek javaslatot a lehetséges célcsoportra és a bevonandó önkéntesek körére.

Az első szeminárium után hét helyi munkacsoport alakult, és kezdte meg júniusra és ősze tervezett programjuk kidolgozását. A Goriška térségben három munkacsoport úgy döntött, hogy a helyben élő idős emberekkel, vakokkal és látássérültekkel valamint etnikai kisebbségekkel fog a programban dolgozni.

Ljubljanában és Grosupljében a helyi munkacsoport más megközelítésben fogott a megvalósításhoz. A helyi szociális ellátók és általános iskolák közreműködésével egy sor színjátzó, filmkészítő műhelymunkát, táncfelkészítést tartottak hátrányos helyzetű családokban élő gyerekek és sajátos nevelési igényű gyerekek számára. A programok hosszabb ideig, az iskolaév végéig tartottak.

Velenjében a helyi munkacsoport bevándorlókkal dolgozott, felolvasóestet tartottak, ahol a bevándorlók anyanyelvükön olvastak fel verseket.

Hollandia

Az LKCA sokrétű célcsoport bevonását tűzte ki célul. Igyekeztünk Hollandia különböző földrajzi területeit lefedni, és a legkülönbébb társadalmi helyzetű csoportokat bevonni. A kulturális és társadalmi szervezetekben közreműködő önkéntesek tevékenysége is eltérő fejlettségi szinten állt. A projektek egy része városi környezetben, Randstat térségében és Gelderland tartományban valósultak meg, míg másik részük vidékiesebb környezetben Drenthe és Flevoland tartományban.

Célcsoportunk vidéken magányosan élő idős emberek, demenciában szenvedő idősek, pszichiátriai és mentális problémákkal küzdő idősek voltak. Az elmagányosodott időseket befogadóként vontuk be, múzeumlátogatást szerveztünk nekik, levéltárban vagy kávézóban rendezett művészettörténeti előadásokra hívtuk őket. A

Ellenkező oldal:

*Kulturális kalauz projekt
Szlovéniában*

“A legkülönbébb szervezeteknél dolgozó személyekkel beszélgettem az önkéntes munkáról. Minden szervezet más munkamódszerrel dolgozik és sokat lehet tanulni másoktól. A legfontosabb, hogy kipróbáld, mi az, ami működik, és mi az, ami nem.”

**Kulturális kalauz,
Drenthe, Hollandia**

“Érdekes egy nemzetközi projektben úgy részt venni, hogy nem is ismerem, kikkel dolgozom együtt.

Helyi munkacsoport tagja, Balatonszepezd, Magyarország

célcsoport másik része aktívan részt vett képző- és előadó-művészeti tevékenységekben.

Magyarország

A Balaton-felvidék térségét választottuk ki földrajzi térségként. A régióban erőteljes kulturális hagyományok vannak jelen így pld. a szőlő- és borkultúra, amelyhez sok kulturális és művészeti hagyomány is fűződik.

”

A térségben tevékenykedő népfőiskola közreműködésével témaként a szőlőtermesztéssel és a borral összefüggő hagyományok gazdagítását tűztük ki célul. Az évenként számos településen megszervezett szüreti felvonulások és mulatságok résztvevői köre

igen széles és sokszínű: idősök és gyerekek, középkorúak és fiatalok egyaránt részesei az eseménynek.

A térségben a kisebb falvak hátrányos helyzetűnek számítanak, ahol kevés a kulturális és művészeti kínálat és alacsony intenzitású ez a tevékenység. Bevonásuk és a helyi közösség egészének mozgósítása fontos célként fogalmazódott meg.

Két település volt aktív a projektben, Mindszentkál és Szentbékál. Egy másik falucsoport – Nivegy völgye –, amely először vállalkozott volna a szüreti felvonulás felelevenítésére és megszervezésére, nem tudott annyi szervező erőt összegyűjteni, hogy részt vegyen a közös készülődésben és megvalósításban.

Értékes kezdeményezés volt az egyik településen a valamikor működött férfi énekkar munkájának felelevenítése. Ezt egy énektanár elvállalta, hogy segíti. Egy másik új kezdeményezés volt a szőlő- és bortermesztés történeti eszközeinek gyűjtése és egy kiállítás felállítása, amely a korábbi szüreti felvonulások történetét is feldolgozta.

Dánia

A KSD hátrányos helyzetű gyerekekre összpontosított, mivel a dán kulturális minisztérium 2012-ben felmérést készített a dánok kulturális szokásairól, ami arra mutatott rá, hogy azok a gyerekek, akik a családjukban nem vesznek részt művészeti-kulturális programokban, felnőttkorukban sem keresik a művelődési lehetőségeket.

“Nagyon sokféle embert ismerhettem meg, ez volt a legjobb a projektben.”

Helyi munkacsoport tagja, Mindszentkál, Magyarország

Mivel a KSD mindössze két munkatársa irányította a projektet, fontos szempont volt két olyan helyszínt választani, amely nem esik távol a koppenhágai központtól. Dániában a helyi önkormányzatok felében működnek helyi kulturális tanácsok, azonban fontos szempont volt két olyan települést választani, ahol a tanácsok jól is működnek.

A helyi kulturális tanácsok ernyőszervezetként fogják össze a helyi kulturális egyesületeket, így olyan tevékenységekre esett a választásunk, amelyeket az egyesületek végeznek a művészet, kultúra és örökségvédelem területén. A tevékenységek a kulturális egyesületek szokásos programjaira alapultak, amelyeket gyerekek számára adaptáltak.

“A projekt arra világított rá, hogy igen nagy szükség van olyan emberekre, akik hajlandóak és készek önkéntesként az amatőr művészeti tevékenységek támogatására. Túl sokan érzik úgy, hogy nincs elég tapasztalatuk és ismeretük, és ezért nincs mit hozzátenniük.

Helyi munkacsoport tagja, Torfaen, Egyesült Királyság

Helyi munkacsoportok

A Culture Guides projekt fontos alapkonceptiója volt a kezdetektől fogva helyi munkacsoportok felállítása, amelyben olyan helyi szervezetek képviselői kapnak szerepet, akik elkötelezetten vállalják hátrányos helyzetű csoportok bevonását kulturális és művészeti programokba akár szociális, akár egészségügyi, akár művelődési megfontolások alapján.

Csakis ezen szervezetek megnyerésével remélhettük, hogy a projekt keretéből finanszírozott kísérleti munka után is folytatódnak a kezdeményezések. Ezért fontos volt már a korai szakaszban, a kísérleti projektek kidolgozásába is bevonni a helyi munkacsoportokat.

LOCAL HISTORY

UNVEIL
THE HISTORY
OF YOUR FAVORITE
HAUNTS

THE COMEDY TRUST
PRESENTS...

THE COMEDY TRUST
PRESENTS...

STAND UP
TO
SIGMA

Comedy to tackle
health stigma
discrimination

STAND UP
TO
SIGMA

CULTURE
GUIDES

Ellenkező oldal:

Kulturális kalauz projekt
St Helens, Egyesült
Királyság

Szlovénia

Szlovéniában előzetes konzultációt tartottunk hátrányos helyzetű csoportokkal foglalkozó szervezetekkel, és felmértük az együttműködés lehetőségeit.

Minden egyes munkacsoportban közreműködött egy kulturális szervező, két-három önkéntes, és az adott célcsoporttal foglalkozó szervezetek képviselői. A bevont szervezetek közt megtalálható fiatalok nappali foglalkoztatója, sajátos nevelési igényű gyerekek iskolája, idősök otthona, pszichiátriai gondozó, vakok és látássérültek egyesülete.

A munkacsoportok több ízben is találkoztak. Ha műhelymunka előkészítéséről és megvalósításáról volt szó, akkor gyakrabban tanácskoztak, mint amikor múzeumlátogatást szerveztek.

Hollandia

“Az önkéntesekkel való munka közelebb vitt a célcsoporthoz és inspirált. Az önkéntesekkel baráti viszonyba kerültem, tehát személyes hozadéka is van.”

**Helyi munkacsoport
tagja, Hollandia**

Az LKCA a marginalizált csoportokkal és önkéntesekkel a kultúra területén dolgozó, a projekt iránt érdeklődést mutató szervezetekkel és művészekkel tájékoztató megbeszélést tartott. Az első konzultáció alapján három partnert vontunk be, majd további két partner kapcsolódott be a munkába, miután az igények és lehetőségek egyértelművé váltak.

Az LKCA meglehetősen sok energiát fektetett abba, hogy olyan szervezetet találjon, amely szívesen indítana egy projektet lengyel bevándorlók számára, erőfeszítéseink azonban nem jártak sikerrel.

A helyi munkacsoportokat két helyi művészeti központ, egy egészségügyi szervezet, egy pszichiátriai betegekkel foglalkozó nappali gondozóintézmény és egy múzeumokért felelős térségi szervezet alkották. A helyi munkacsoportok legalább háromszor, de esetenként hétszer is találkoztak.

Magyarország

A helyi látogatásokat megelőzve összehívtuk a térség 15 településén azokat a munkatársakat, akikkel már dolgoztunk más projektekben, ismertük egymást. Velük vitattuk meg először a programunk céljait, módszereit s azt, hogy a saját közösségükben melyek a kulturális és művészeti tevékenység jellemzői, hol és hogyan lehetne azt fejleszteni, mit tudnak a helyi szüreti hagyományokról, milyen tapasztalatokkal rendelkeznek a szüreti mulatságokról és kiket lehetne bevonni.

Végül hét település vállalta a közreműködést. A helyi munkacsoportok az egyes települések helyi kulturális élete szempontjából fontos szakemberei, vezetői voltak: művészeti csoport vezetője, művelődési központ vezetője, munkatársai, az önkormányzat képviselője, polgármester, helyi civilszervezetek vezetői, a helyi közéletben aktív polgárok, vállalkozók, magánszemélyek.

A program szervezői olyan helyi közreműködőkre támaszkodtak, akik a célcsoportba tartozó településeket ismerik, és ismereteik voltak a Balaton-felvidék szüreti felvonulásairól, esetleg személyesen

“Nem is tudtam, milyen sok önkéntes munkát végzek.”

Helyi munkacsoport tagja, Balatonszepezd, Magyarország

is közreműködtek azokban. Tőlük tájékozódva került feltérképezésre azoknak a személyeknek, szervezeteknek, intézményeknek a köre, ahonnan a partnerség szerveződhetett: először 15 település kapcsolattartóival találkozott a projekt team. A korábbi szüreti felvonulások tapasztalatainak megbeszélése közben kialakult, mely településre lehet a leginkább támaszkodni, a helyi vezetés hol a legnyitottabb, milyen kulturális és művészeti tevékenység folyik a településen.

A helyi munkacsoport tagjainak kiválasztásában az alábbi szempontok érvényesültek: mely vezetők a támogatók, honnan szerezhetnek forrásokat; milyen kulturális és művészeti programok közreadására kerülhet sor; melyek a közreműködő nem hivatásos művészeti csoportok; kik a legjobb szervezők és miben szoktak segíteni; kik a hangadók, akiket követnek a szomszédok és barátok; kinek van a legjobb bora, aki rendszeresen adakozik a felvonuláshoz kóstolóval; milyen borcsusza ételleket készítenek és kik; ki tud bevonni lovasokat a felvonulás látványosabbá tételéhez; ki ért a legjobban az esti bál és vacsora megszervezéséhez; ki tud régebbi mondókákat, verseket, szüreti dalokat énekelni, elmondani.

Dánia

Dániában elég egyszerű volt a dolgunk, mivel a munkacsoportok már rendelkezésre álltak, vagyis helyben voltak a kulturális tanácsok mindkét kiválasztott helyszínen. A munkacsoportok három-négy főből álltak, hetente többször is találkoztak, és a kísérleti projektet

jórészt önállóan valósították meg, a Culture Guides projekt vezetőinek beavatkozása nélkül.

Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyságban a helyi munkacsoportot a művészetek, kultúra és közösségfejlesztés területén működő szervezetek alkották, amelyek közreműködtek a helyi projektek kidolgozásában és támogatták a kulturális kalauzként szerepet vállaló önkéntesek munkáját. A munkacsoportokba többek közt helyi önkormányzatok kultúráért felelős munkatársai, helyi galériák és színházak, mentálisan sérült emberekkel foglalkozó egyesületek, idősök szervezetei és könyvtárak is közreműködtek.

“Kezdetben nem is tudtam, mire számíthatok, de nagyon hasznos volt a tapasztalat. Nem szabad kihagyni.”

**Kulturális kalauz,
St Helens, Egyesült
Királyság**

Ellenkező oldal:
*Kulturális kalauzok
Szlovéniában*

Kezdetben a munkacsoportok határozott elképzeléssel rendelkeztek azzal kapcsolatban, hogy mire kell összpontosítani a kísérleti munkában, azonban a megbeszélések során világossá vált, hogy az önkéntes kulturális kalauzként közreműködők tapasztalatát és érdeklődését kár lenne figyelmen kívül hagyni.

Önkéntes kulturális kalauzok toborzása

Nem határoztuk meg előzetesen, hogy hogyan és honnan toborzunk kulturális kalauzként szerepet vállaló önkénteseket. A partnerek országaik adottságainak megfelelő jó gyakorlatot alakíthattak ki.

Hollandia

Hollandiában az önkénteseket minden esetben a helyi partnerek toborozták. A pszichiátriai problémákkal küzdő célcsoport esetében érdekes átalakulás ment végbe, mert a résztvevők a nappali gondozóból másokat is bevontak a projektbe, és így a kulturális kalauz szerepét vállalták át.

Magyarország

Az önkéntesek toborzása nem volt nehéz feladat, mivel általános szokás, hogy egy-egy szüreti felvonulás előkészületeiben a falu apraja nagyja megmozdul. Az ismerősök, barátok, szomszédok, egész családok, egymást vonzzák – olyanok körében is, akik

már elköltöztek –, és a legtöbben az önbecsülés alapjának tekintik, hogy valamit hozzáadjanak a szüreti események megvalósításához.

A kulcsszemély szervezőkkel, segítőkkel kellett konzultálni, hogy hólabdaszerűen összegyűjtsék, kire és miben lehet önkéntesként számítani. Voltak, akik a szállító járműveket biztosították, a gazdák mindig felajánlanak bort a kóstoláshoz – ez egyfajta verseny is –, a háziasszonyok pedig pogácsát és tésztát készítenek, hogy a bor jobban csússzon. Az önkéntes kulturális kalauzok elsősorban a fellépő művészeti együttesek felkészítéséért vagy az előadók meghívásáért feleltek.

Dánia

Mivel a Culture Guides projekt megvalósítására kiválasztott két helyszínen a helyi kulturális tanácsot a helyi kulturális egyesületek képviselői alkották, minden előre a rendelkezésünkre állt. Mindössze meg kellett kérdeznünk a helyi kulturális egyesületeket, hogy részt kívánnak-e venni kulturális kalauzként és szolgáltatóként a projektben.

Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyságban úgy döntöttünk, hogy eltérő módszerrel próbálunk meg önkénteseket toborozni a különböző helyszíneken, mert kíváncsiak voltunk, melyik módszer a leghatékonyabb.

“Az hiszem sok munka vár még ránk. Az embereket rá kell vezetni, hogy megértsék, nekik maguknak is sokat kell tenniük a művészetek érdekében. És teljesen mindegy, milyen készségekkel és szakmai ismeretekkel állnak egy szervezet mellé, a lényeg az, hogy a tudásuk legjavát adják a szervezet túléléséért és fenntarthatóságáért.”

Helyi munkacsoport tagja, Torfaen, Egyesült Királyság

Swale és Medway esetében a helyi munkacsoport tagjai toborzás céljából rendezvényt szerveztek, majd a Culture Guides projektről regionális hírlevelekben és honlapokon számoltak be, miután a helyi rádió műsorában szerepeltek, és egy helyi rendezvényen is részt vettek. A rendezvény résztvevőinek életkora hattól nyolcvan évesig terjedt, matrózdalokat énekeltek, mesét mondtak, műsort adtak elő és kerámialapokat festettek.

St Helensben könnyű dolgunk volt, mivel a helyi projektvezető és a helyi munkacsoport saját önkéntesei közül kért fel néhányat kulturális kalauznak.

Torfaenben nyílt toborzást végeztünk, plakátokon, önkénteseket toborzó honlapokon, álláskereső portálokon hirdettük meg a lehetőséget, valamint célzott e-maileket küldtünk szét. Ez a módszer mérsékelt sikerrel járt, bár három önkéntest mégis bevontunk egy helyi egyetem segítségével az egyetemi honlapon keresztül.

Wrexhamben megkértük a helyi munkacsoportot, hogy a hálózatukból válasszanak ki olyan személyeket, akik érdeklődési körük és képzettségük/tapasztalatuk alapján alkalmasak a kulturális kalauz szerepére.

Szlovénia

Szlovéniában a Culture Guides projekt jó alkalmat kínált a helyi munkacsoportoknak arra, hogy általában önkénteseket

toborozzanak. A JSKD viszonylag fiatal önkéntesekkel dolgozott, mivel a megvalósítás idején Szlovéniában nem voltak túl jók a foglalkoztatási viszonyok, a kultúra területén pedig még rosszabbak voltak a munkavállalási kilátások. Nem egy önkéntes azért vállalta a közreműködést, mert munkavállalói esélyeit így kívánta növelni.

Az idősök esetében azt a kellemes tapasztalatot szereztük, hogy a művészetszerető idős önkénteseink társaikat arra inspirálták, hogy bekapcsolódjanak a programba.

Kísérleti kurzusok és egyéb képzések

A Culture Guides projekt tervében az szerepelt, hogy 2014 tavaszán a partnerek kétnapos bentlakásos kísérleti kurzust tartanak a frissen toborzott önkéntesek és a helyi munkacsoportok számára. A képzés célja a projekt követelményeinek az ismertetése, és a tevékenységek közös átgondolása, megbeszélése és megtervezése volt.

Magyarország

A szőlő és a bor kultuszának erősítése – Tanulni a jó példákból, egymás tapasztalataiból címmel került meghirdetésre a kísérleti képzés. A képzésen részt vett 7 település 20 képviselője, polgármesterek, művészeti vezetők, kulturális szakemberek, szervezők és önkéntesek.

Ellenkező oldal:
Kulturális kalauz,
Torfaen, Egyesült
Királyság

RADIO

95.8 FM

95.8 FM

CULTURE
GUIDES

CULTURE
GUIDES

Hello, my
a friendly
take my

Néprajzos szakértő tartott előadást a Balaton-felvidék szürettel, borral kapcsolatos hagyományairól, szokásairól. Bemutattuk Balatonakali és Mindszentkállya-Szentbékállai falvak példáját, amit filmvetítés is kísért. Zánkáról is volt példa, ahol talán a legszínesebb elem a jellegzetes szüreti bábuk készítése és elhelyezése az utcákon.

Az ismertetések magukba foglalták az előkészítés és lebonyolítás valamennyi aspektusát, külön hangsúlyt fektetve a helyi közösség bevonására. A szervezési tapasztalatok mellett szó esett a művészeti együttesek szerepléséről és a szüreti mondókákról, versekről, dalokról. A szüreti versek, dalok és mondókák gyűjteménye is mindenki kezébe került, hogy ismerje meg, egészítse ki és használja.

A korábbi szüreti felvonulások szervezőinek előadása alapján született a javaslat, hogy készüljön egy útmutató gyakorlati tanácsokkal a szüreti felvonulások szervezéséhez. A szándék a jó tapasztalatok összegyűjtésén kívül az volt, hogy 3 szőlőtermelő település is jelentkezett, hogy elkezdik a szüreti felvonulások szervezését. A munkacsoportban úgy gondolták, hogy a kiterjesztéshez nagyon hasznos lesz egy útmutató kézikönyv.

Dánia

Dániában a kulturális kalauzoknak közös megbeszélést tartottunk, ahol ismertettük a projekt célkitűzéseit és feladatait. Ezenkívül a

“Most indulunk, de a jövőben, azt hiszem, egyre több érzékeny csoporttal fogunk dolgozni.

**Kulturális kalauz,
Drenthe, Netherlands**

helyi kulturális tanácsok és az önkéntesek többször is találkoztak, és megbeszélték a tevékenységekkel kapcsolatos teendőket. Mivel a kulturális kalauzok egyben a tevékenységek megvalósítói is voltak, sok időt töltöttek a részletek megbeszélésével.

Egy kisebb és egy nagyobb létszámú szemináriumot is szerveztünk, ahol az önkéntes kulturális kalauzok megtanulták, hogyan kommunikáljanak gyerekekkel, és mi a szerepfelosztás a tanárok és az önkéntesek között.

Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyságban a kísérleti képzés gyakorlatilag egy kétnapos orientációs megbeszélés volt, amelyre 2014 tavaszán Birminghamben került sor. A megbeszélésen tizenegy fő vett részt, a helyi munkacsoportok tagjai és önkéntes kulturális kalauzok Angliából és Walesből.

Az első napon facilitátorok (segítők) és a helyi munkacsoportok tagjai vettek részt, és a program csak a projekt ismertetésére, az önkéntestoborzás folyamatának az áttekintésére, és a helyi munkacsoport szerepének megvitatására szorítkozott. A második napon már önkéntesek is részt vettek, megbeszéltük, mire lehet számítani, ha valaki önkéntesként művészeti tevékenységekben közreműködik, hogyan érhető el a célcsoport, hogyan azonosíthatók és terjeszthetők az eredmények.

St Helensben további képzést nyújtottunk a „rapid randi” módszerével, az önkénteseket a célcsoport tagjaival ismertettük

össze. Swale-ben és Medway-ben az önkéntes munka adminisztrációs követelményeiről tartottunk képzést a helyi munkacsoport tagjainak, és felkészítettük őket az önkéntes munka megfelelő dokumentálására.

A Voluntary Arts a Culture Guides projekt indulása után további támogatást kapott olyan képzések megvalósítására, amelyek célja a kulturális és művészeti tevékenységekben való részvételt gátló tényezők feltárása, a helyi kreatív tevékenységek feltérképezése volt. A képzésekből az önkéntesek sokat profitáltak.

Szlovénia

A JSKD ambiciózus kétszintű programmal készült a kísérleti képzésre. A szeminárium első részén minden közreműködő részt vett, míg a másik felét külön a szervezőknek és az önkénteseknek dolgoztuk ki.

A 2014 tavaszán Kobaridban (Gorizia régióban) tartott szemináriumon 18 fő vett részt. Szakmai előadásokat kínáló, színvonalas programmal készültünk, amely kitért az önkéntes munka jogi szabályozására, népszerűsítésére, a drámapedagógia (DIE) elméleti és gyakorlati megközelítésére, a jó gyakorlat példáira az önkéntes munkában (önkéntes munka fiatalokkal, hajléktalanokkal, fogvatartottakkal, idősekkel).

A szemináriumon részt vevők nyomtatott segédanyagot is kaptak munkájukhoz, és a kétnapos bentlakásos szeminárium jó

Ellenkező oldal:

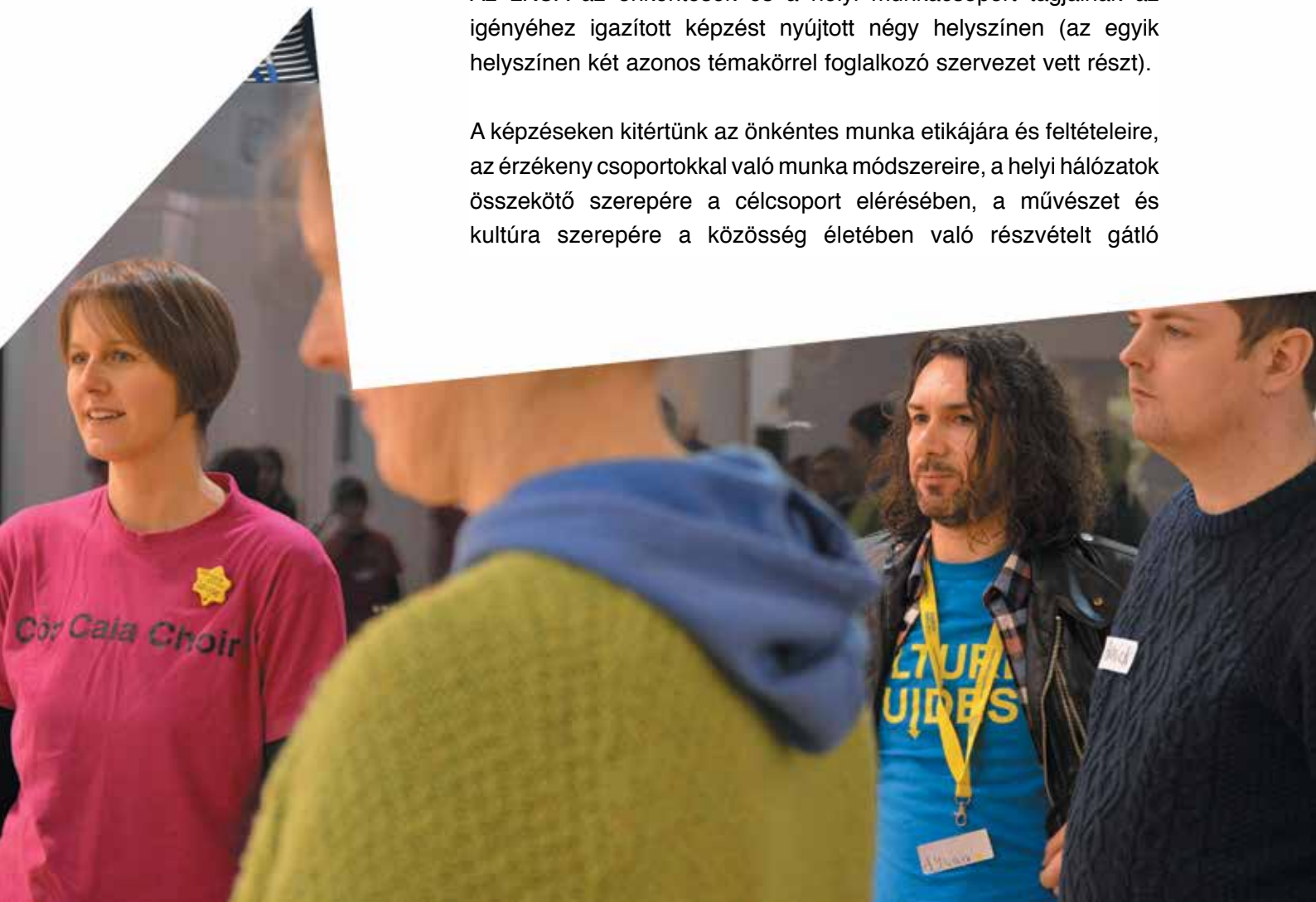
*Kulturális kalauz projekt,
Wrexham, Egyesült
Királyság*

lehetőséget kínált az érdeklődési körüknek megfelelő vélemény- és tapasztalatcserére.

Hollandia

Az LKCA az önkéntesek és a helyi munkacsoport tagjainak az igényéhez igazított képzést nyújtott négy helyszínen (az egyik helyszínen két azonos témakörrel foglalkozó szervezet vett részt).

A képzéseken kitértünk az önkéntes munka etikájára és feltételeire, az érzékeny csoportokkal való munka módszereire, a helyi hálózatok összekötő szerepére a célcsoport elérésében, a művészet és kultúra szerepére a közösség életében való részvételt gátló

tényezők lebontásában, és megvitattuk a Culture Guides projekt hollandiai megvalósítására készült terveket.

A legtöbb esetben további megbeszélésekre is sor került, ahol a projektvezetők támogatásával és segítségével az önkéntesek megosztották tapasztalataikat a célcsoport tagjaival.

Két kísérleti kurzus művészek részvételével valósult meg, mindkét képzésen az önkéntesek a célcsoporttal közösen dolgoztak. A művészek két szempontból segítették az önkéntesek munkáját:

1. Segítettek megtalálni az adott célcsoporttal alkalmazható művészeti formákat.
2. Megtanították az önkénteseknek, hogyan szabad és hogyan nem szabad demenciával, pszichés és mentális zavarokkal küzdő emberekkel dolgozni.

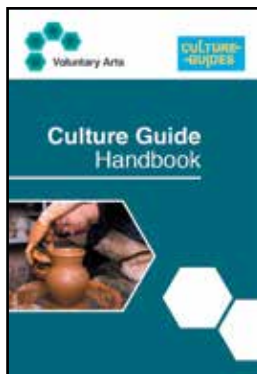
Mindkét esetben az önkéntesek úgy ítélték meg, hogy a művészek közreműködése emelte a kurzus színvonalát.

Az önkéntes kulturális kalauzok irányítása és támogatása

A toborzást és kísérleti képzést követően az önkéntes kulturális kalauzokat egyes esetekben a partnerszervezet irányította a helyi munkacsoport segítségével, míg más esetekben az önkéntesek folyamatos irányítását és támogatását a helyi munkacsoport egy vagy több tagja látta el.

Dánia

Dániában a helyi munkacsoportok (kulturális tanácsok) napi kapcsolatban álltak és rendszeresen találkoztak az önkéntes kulturális kalauzokkal, akik munkamódszerüket teljes mértékben önállóan választhatták meg. A KSD munkatársai rendszeresen felvették a kapcsolatot a helyi munkacsoporttal, de az önkéntes kulturális kalauzokkal nem álltak közvetlenül kapcsolatban.

A Voluntary Arts által összeállított útmutató önkéntes kulturális kalauzok számára, Egyesült Királyság

Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyságban a két angliai projekt és a két walesi projekt irányítását eltérő módon végeztük. Angliában a helyi munkacsoportban a fő szervező vállalta a kulturális kalauzok napi irányítását, és rendszeresen beszámolt a Voluntary Arts munkatársának.

Walesben a Voluntary Arts egyik munkatársa közvetlenül irányította és mentorálta az önkénteseket, heti rendszerességgel tartottak megbeszélést, váltottak e-mail üzenetet és telefonon is tartották a kapcsolatot. A feladat ellátása így sokkal időigényesebb volt, de azt reméljük, hogy Walesben a Voluntary Arts a kulturális kalauzokra a jövőben is számíthat önkéntesként, míg az Angliában közreműködők a Voluntary Arts-tól függetlenül folytatják majd tevékenységüket, ha a folytatás mellett döntenek.

A kulturális kalauzok segítségével a Voluntary Arts összeállított egy önkénteseknek szóló útmutatót. Az útmutatóban

bemutattuk a Voluntary Arts tevékenységét és a Culture Guides projektet, és vázoltuk, mit várhatnak a kulturális kalauzok az önkéntes munkától, és milyen elvárásokat támasztunk mi velük szemben (elkötelezettség, szakmai hozzáállás stb. tekintetében).

“Nagyon pozitív volt a fogadtatás, lenyűgöző volt a generációk közötti együttműködés. Az hogy gyerekek a szüleikkel, nagyszüleikkel közösen alkottak.

Petra Paravan,
kulturális kalauz,
Nova Gorica, Szlovénia

Az útmutatóban a Birminghamben tartott orientációs találkozón (kísérleti kurzus) felmerült kérdéseket is igyekeztük konkrét információval megválaszolni. Ismertettük, hogy a Voluntary Arts milyen irányelveket alkalmaz önkéntes munka esetén, kitértünk a költségtérítésre, útiköltség elszámolásra, egészség- és biztonságvédelemre, egyéni szerephatárok tiszteltben tartására, titoktartásra, erkölcsi bizonyítvány szükségességére, adatvédelemre, panaszkezelésre. A kulturális kalauz feladatköreit is leírtuk, így az önkéntesek tisztában voltak azzal, hogy milyen feladatra vállalkoznak.

Szlovénia

Szlovéniában az önkéntesek irányítását jórészt a kulturális szervezők vállalták, akik egyben a helyi munkacsoport tagjai is voltak.

Találkozókat szerveztünk a kísérleti kurzus előtt és után, a közreműködőket kapcsolati hálózatuk bővítésére ösztönöztük, példát kívántunk mutatni a későbbi szakaszban létrejövő munkacsoportoknak. Különösen sikeres és pozitív volt a 2014 őszén tartott találkozónk, mert addigra néhány projekt már

folyamatban volt, a tapasztalatok és eredmények megoszthatók voltak azokkal, akik épp belefogtak a megvalósításba.

A JSKD munkatársai folyamatosan tartották a kapcsolatot a kulturális szervezőkkel és kulturális kalauzokkal telefonon és e-mailben, így sokkal könnyebb volt egy-egy konkrét problémát, kényesebb ügyet megoldani.

Hollandia

Hollandiában az LKCA vezetői szorosan közreműködtek az önkénteseknek szervezett első kísérleti kurzusok megvalósításában. A művészek bevonásával szervezett, többnapos kurzusokon mindig jelen volt egy munkatársunk. Az LKCA vezetői a kurzusok idején is rendszeres kapcsolatban álltak egymással telefonon és e-mailben.

Magyarország

Magyarországon az önkéntes kulturális kalauzokat a szüreti felvonulás szervezői irányították, akik egyben a helyi munkacsoport tagjai is voltak.

Az Egyesült Királysághoz hasonlóan, az MNT is összeállított egy útmutatót az önkéntesek számára. Az önkéntes munka gyakorlati részletein kívül az útmutatóban a szüreti felvonulások történeti hagyományaira is kitértünk, és gyakorlati tanácsot adtunk a

szervezéshez. A kiadvány első változatát a kísérleti kurzus résztvevői megismerhették, és javaslatokat tettek a kiegészítésre.

A célcsoportok elérése

A partnerek eltérő módszerrel vették fel a kapcsolatot a művelődési lehetőségekből hátrányos társadalmi helyzetük miatt kimaradó célcsoportokkal. A célcsoport tagjai gyakran nem voltak ismeretlenek, mert igénybe vették a helyi munkacsoportokban képviselt szervezetek szolgáltatásait.

“ A résztvevőktől kapott visszajelzés minden várakozásomat túlszárnyalta. Az első rendezvény után még többen jöttek, és kevésbé féltek eljönni egy-egy rendezvényre. ”

**Kulturális kalauz,
St Helens, Egyesült
Királyság**

Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyságban a célcsoportokat eltérő módon szólítottuk meg, ami a kulturális kalauzok egyéni érdeklődési körétől és a helyi munkacsoport összetételétől függött. St Helensben például a helyi munkacsoportot jórészt egészségügyi szervezetek alkották, amelyek szolgáltatásait igénybe vették a célcsoportba tartozó személyek, akik egészségkárosodásuk miatt eddig nem vettek részt kulturális tevékenységben. Ez lehetővé tette az önkénteseknek, hogy viszonylag rövid idő alatt elindíthassák projektjüket.

A két walesi térségben a helyi munkacsoport főként kulturális intézmények – helyi önkormányzat kulturális osztálya, rendezvény helyszínek, színházak, galériák stb. – alkották, és az elérni kívánt célcsoport nem volt nyilvánvaló. Így a kulturális kalauzok feladata volt, hogy környezetükben megtalálják a célcsoportokat és

kapcsolatba lépjenek velük. Az egyik önkéntesünk Wrexhamben egy pszichés betegekkel foglalkozó helyi jótékonyági szervezetnél dolgozott és így jutott el a célcsoporthoz. Mások számára nem volt ilyen egyértelmű, hogy kikkel dolgoznának szívesen együtt, és ez lelassította a tevékenységek elindítását. A közösségi terekben – egészségügyi gondozókban, könyvtárakban – kihelyezett plakátokon és szóróanyagokon keresztül is megpróbáltuk elérni a célcsoportot, ez azonban korlátozott mértékű sikerrel járt.

Szlovénia

Szlovéniában a célcsoportok kiválasztása nem volt nehéz, mert előzetesen tudtuk, hogy milyen kulturális rendezvény iránt érdeklődnek. Egyes esetekben a helyi munkacsoportban

közreműködő kulturális szervezetek szociális intézményekkel vették fel a kapcsolatot, és a projekt bemutatása után közösen döntöttek, milyen kulturális rendezvénybe vagy foglalkozásba a legésszerűbb bevonni a célcsoportot.

Példa erre a Cona Fužine napközi és ifjúsági ház, ahol művelődési lehetőségekből kimaradó, hátrányos helyzetű családok gyermekei számára szerveztek kulturális programot. A napközi otthon munkatársai jó lehetőséget láttak a projektben tervezett foglalkozásokban, mert a színjátszás, a tánc, a filmkészítés megmozgatja a kreativitást, reflexióra, önreflexióra, kreatív gondolkodásra készíti. A művészet eszközével a gyerekek identitása megerősíthető, és a környezetük történeteit aktívan tudják érzékelni és értelmezni. Ugyanez igaz volt a sajátos nevelési igényű gyerekek esetében is, akik általános iskolai foglalkozások keretében színjátszást tanultak.

Hollandia

Hollandiában általában olyan célcsoportot választottunk, amelyek tagjaival az LKCA már kapcsolatban állt, bár a gazdasági bevándorlók és a pszichés betegek többé-kevésbé új célcsoportnak tekinthetők.

Az LKCA nem vette fel rögtön a közvetlen kapcsolatot a célcsoporttal, hanem hátrányos helyzetű célcsoportokkal már foglalkozó partnereket keresett meg, közülük néhánynak a kulturális tevékenységek beépítése a napi munkába újszerű vállalkozás volt.

Ellenkező oldal:
Kísérleti kurzus
Szlovéniában

A kulturális tevékenységek kiválasztásánál arra a tapasztalatra alapoztunk, hogy a művészet jótékonyan hat a hátránnyal küzdő egyének képzelőerejére és jólétére, aminek a következtében nagyobb hajlandósággal vesznek részt a civil társadalom életében.

Akadtt olyan csoport, amelynek egyértelmű célkitűzésre volt szüksége, valami konkrét eredmény érdekében akart tevékenykedni. A pszichés betegek csoportja például lelkesen dolgozott egy hosszabb távon megvalósuló nyilvános bemutató és fesztivál érdekében.

Magyarország

Magyarországon a célcsoport a szüreti felvonulás nézőközönsége volt olyan falvakban, ahol szerény a kulturális kínálat és alacsony a részvétel. Olyan helyszíneket kerestünk, ahol a nézőközönség jobbára helybéliekből áll, a szüreti felvonulást maguk a helyiek szervezik, és hivatásos művészek és kulturális programok helyett előnyt kapnak a nem hivatásos kulturális és művészeti tevékenységek. Tudatában voltunk annak, hogy a részvétel kiszélesítése nem alapulhat a kultúra erőltetésén.

Az igazi vonzerő a klasszikus népünnepély, vagyis hogy sokszínű forgatag gyűlik egybe, ünnepelni lehet, vendégeket fogadni, jó helyi borokat lehet kóstolni az utcán kínált finom falatok után. A legfontosabb szempont az “együtt vagyunk” érzése és élménye, a lokális azonosságtudat és a hagyományokon alapuló büszkeség megélése, erősítése.

“A ZKD Grosuplje kulturális szervező munkatársa hívott meg minket a kulturális kalauz projektbe. Lehetőséget kaptunk arra, hogy színházi munkánkat szélesebb közönségnek is bemutatthassuk... a fogyatékkal élő gyerekek pedig arra, hogy színházi élményben lehessen részük, először a színpadon, azután készségeiket és kreativitásukat fejlesztő programokban. Ugyanakkor azt szeretnénk, ha az emberek közelebb kerülnének a fogyatékkal élő gyerekekhez, ha úgy ismernék meg pozitív tulajdonságaikat, hogy azzal csökkentjük az irántuk érzett előítéleteket és félelmeket, és lebontjuk a sokféleséget korlátozó gátakat.”

Anja Svetin és Brigita Škulj, fogyatékkal élő gyerekekkel dolgozó általános iskolai tanárok, OŠ Brinje Grosuplje, Szlovénia

A művészeti és kulturális tevékenység erősíti a közösségi kohéziót, és a hatás csak fokozható, ha a helyiek önként vállalkoznak szereplésre. Ilyen kezdeményezés volt a férfikórus repertoárjának a felélesztése. A kórustagokat nagyra becsülik, és ez azonnal megjelenik az értékrendben. Akadnak spontán csatlakozók, de a többséget bátorítani kell a részvételre és ebben tudnak segíteni az önkéntes kulturális kalauzok.

Dánia

KSD hátrányos helyzetű gyerekeket választott célcsoportul, miután a dán kulturális minisztérium 2012-ben felmérést készített a dánok kulturális szokásairól, ami arra mutatott rá, hogy azok a gyerekek, akik a családjukban nem vesznek részt művészeti-kulturális programokban, felnőttkorukban sem keresik a művelődési lehetőségeket. A gyerekek és fiatalok mint célcsoport kiválasztása így szinte természetesen adódott.

Ugyanakkor új reformot vezettek be az általános iskolákban, amelynek egyik célja az iskolák és a helyi közösségek – többek közt az amatőr művészet és kultúra területén működő szervezetek – közötti együttműködés kiszélesítése. Így nem volt nehéz az iskolákat megnyerni.

Először úgy gondoltuk, hogy egy-egy iskolai osztályon belül azonosítjuk a hátrányos helyzetű tanulókat, de rájöttünk, hogy nem célszerű gyerekeket kiemelni az osztályukból. Így teljes osztályokkal foglalkoztunk, bár néhány tanuló (de megdöbbenően csekély

számban) részt vett iskolán kívüli művészeti-kulturális tevékenységben.

Kulturális kalauzolás a gyakorlatban

A tevékenységek egy része aktív részvételen alapult (műhelymunka vagy előadás), másik része befogadó jellegű volt (múzeumlátogatás, hivatásos művészek előadása). A tevékenységek kiválasztásában gyakran szerepet játszott, hogy milyen célcsoporttal foglalkoztak az önkéntesek és milyen volt a helyi művészeti és kulturális programválaszték.

Szlovénia

Az alábbi tevékenységek valósultak meg Szlovéniában:

- Indrijában az idősothton lakói megtekintettek egy fotókiállítást a régi Indrijáról, és ennek kapcsán történeteket meséltek a korról, amikor a felvételek készültek.
- Vakok és látássérültek egy csoportja képzőművészeti foglalkozáson vett részt, ahol Stanka Golob homokból és szemcsés anyagból alkotásokat készített. Tolminban is ellátogattak egy kiállításra, ahol a festményeket megtapogathatták, ami új élmény volt nekik.
- Hátrányos helyzetű vagy bevándorló családokból származó gyerekek és fiatalok a Cona Fužine központban egy sor művészeti tevékenységformát (színjátzás, filmkészítés, tánc

Ellenkező oldal:
*Póló és nyakpánt
kulturális kalauzoknak,
Egyesült Királyság*

culture
guides

www.cultureguides.eu

culture
guides

www.cultureguides.eu

culture
guides

stb.) kipróbálhattak a foglalkozásokon. A cél önmaguk és környezetük tudatosabb és érzékenyebb megismerése, a kreativitás ösztönzése volt, amelynek eredményeképp a résztvevők maguk készítettek egy rövidfilmet.

- Sajátos nevelési igényű gyerekek színjátszó foglalkozásokon vettek részt és színházi előadásokat néztek meg. A foglalkozásokra az iskolai program keretében került sor a ZKD Grosuplje kulturális szervezői közreműködésével.
- Nova Goricában kisebbségi csoportoknak szerveztek népművészeti és festészeti foglalkozásokat a Kromberkastélyban. A festészeti képzés kiállítással zárult, amely sok olyan látogatót vonzott, akik amúgy nem érdeklődnének hasonló kulturális rendezvény iránt.
- Velenjében versfelolvasó estet szerveztek, ahol különböző országokból származók voltak a meghívottak, és saját anyanyelvükön olvashattak verseket. Ez új élmény volt a résztvevők számára, mivel közülük senki nem volt előadóművész. A rendezvényre egy bányamúzeumban került sor december 3-án, France Prešeren, a leghíresebb szlovén költő születésnapján, a szlovén kultúra napján.

“Meglepett az intézményvezető lelkes, meghatott reakciója (utóbb megtudtam, hogy nyolc intézménynek volt a vezetője). Először fordult elő, hogy bármilyen szervezet kulturális programot kínált a gondozottaknak. Ez minden képzeletet felülmúlt.

”

**Kulturális kalauz,
Drenthe, Hollandia**

Hollandia

Az alábbi tevékenységek valósultak meg Hollandiában:

- Magányos idős emberek múzeumlátogatáson (Kunstbedrijf Arnhem), kulturális kávéház havi rendszerességgel tartott előadásain vettek részt és ellátogattak egy múzeum archívumába

(Drents Archief), ahol lehetőségük nyílt archívumi környezetben mesélni életükről.

- Különleges tárlatvezetésen vettek részt idősek (Drents Museum).
- Havonta egyszer a kulturális kalauzok egyénileg foglalkoztak demenciában szenvedő idős emberekkel (Amsta idősgondozó, Amsterdam), és jelentéktelen anyagból kisebb műalkotásokat hoztak létre a „csodák asztalán”.
- Lelystadban egy művész és tapasztalt szakember közreműködésével installációt hoztak létre közösen egy zenei, képzőművészeti és előadó-művészeti eseményhez, amely két fesztiválra is eljutott. Nijmegenben a tervezett festészeti foglalkozásokat belső konfliktusok miatt későbbre kellett halasztani. A kulturális kalauzok munkája érzékelhetően keresztelte a kulturális központba szervezett tanfolyamokat.

“A Drents Archief nagy érdeklődést mutatott a Culture Guides projekt iránt. Az archívum olyan hely, ahol sok önkéntes segít időseknek szánt programok kidolgozásában.

Törékeny idős emberekkel foglalkozni nagy kihívást jelentett mind az önkéntesek, mind a Drents Archief tapasztalt szakemberei számára.

Az „alsósoknya, minisoknya” elnevezéssel indított társadalom-történeti projektünk az 1950-es és 1960-as évek emlékeit eleveníti fel közösségi környezetben. A kor tárgyi emlékei (fényképek, filmek, újsághirdetések) segítségével igyekszünk az urak és hölgyek emlékeit életre hívni. Célcsoportunk a 67 évesek vagy idősebbek. Végül is ők élték át a korszakot!

Szeretnénk a programot kiterjeszteni. Önkéntesünk kapcsolatba lépett egy sajátos igényű idősök ellátására szakosodott szervezettel (Interzorg Noord-Nederland), amely hét településen is működik Drenthe tartomány északi és középső részén.

Ellenkező oldal:

*Kulturális kalauzok
mesélnek, BBC Radio
Merseyside, Liverpool,
Egyesült Királyság*

Az Interzorg hozzáállása nagyon kedvező volt, meg voltak lepődve, hogy mi léptünk kapcsolatba velük és nem fordítva történt. Július végén és augusztus folyamán az Alsószoknya, miniszoknya program egy hivatásos művész és önkéntesünk közreműködésével eljutott az Interzorg összes intézményébe, a helyszínek közé tartozott többek közt Nieuw Graswijk, Assen (kezdődő demencia) és Hendrik Kok, Rolde (látássérültek).

A program új és szeretnénk a palettán tartani. Fogalmunk sincs, hogy a célközönségnek tetszeni fog, vagy sem, de ettől izgalmas! ”

Magyarország

2014 nyara igen esős volt. A szervezőknek kivételes szerencséje volt, hogy épp a szüreti felvonulás napján kisütött a nap és nem esett az eső. A szervezők felkészültek arra is, hogy épületeken belül szervezik a rendezvényt, ami nagyban megváltoztatta volna az esemény hangulatát.

A gyülekező reggel volt, a kiállítás megnyitásával kezdődött, majd a templom előtt a pap felszentelte a szőlőharangot. A falu vezetői köszöntötték a jelenlévőket, és méltatták az ünnep eredetét és

fontosságát, jellemezték, milyen lett az évi bortermés és tanácsokat adtak a mértékletes fogyasztásról.

Ezt követően a menetoszlop felállt – lovas kocsik, traktorok, utánfutók –, felszálltak az „utasok”, és a menet elindult. A kísérők a menetoszlop mellett haladtak és szórakoztatták a nézőket, akik az utca két oldaláról szemlélték a látványosságot. A menet központi szerepelője a „falusi kisbíró” volt, aki irányítja a menetet, és közben humoros beszéddel és mondókával mulattatja a közönséget.

A falu utcáit körbejárva egy-egy megállónál műsor előadására került sor a férfikórus illetve a tánccsoport szereplésével. Közben borral és pogácsával kínálták a vendégeket és a menetoszlop utasait. A menet végállomásán hosszabb műsor zárta a felvonulást.

A kisbíró köszönetet mondott minden közreműködőnek, és meghívott mindenkit az esti falusi bálba és vacsorára.

Dánia

Az alábbi kulturális kalauz tevékenységek valósultak meg Dániában:

- A Skovbói Művészeti Társaság gyerekek érdeklődéséhez igazított tárlatvezetést szervezett. Ennek keretében művészek vendégtanárként és tárlatvezetőként működtek közre és gyerek-foglalkozásokat tartottak.
- Apollonaris Teaterforening vitával egybekötött előadást tartott az iskolai bántalmazásáról iskolai integrációs program keretében.
- A Køgei Iskolai Zenekar az iskolai zenekarról, sok izgalmas tevékenységről tartott előadást, többek közt a zenekarban zenélés élményéről, vagy hogy a közös zenélés hogyan fejleszti az interperszonális készségeket és az összetartást.
- Művészeti kalandozások Køge térségében.
- A Dánia Társaság előadást tartott a dán zászlóról (amely a világ legrégebbi zászlója).
- Az Ejby-i Kórus klasszikus dalok és operarészletek előadásával mutatta be, milyen kórusban énekelni illetve szólístaként szerepelni.
- Az Ejby-i Kulturális Központ foglalkozássorozatot tartott a családfakutatás témájában. A gyerekek interjút készítettek szüleikkel, nagy- és dédszüleikkel, levéltárban és az interneten gyűjtöttek információt.

„[Személy szerint ez a projekt] segített kigondolni kulturális projekteket idősök számára, és sikerült egy olyan koncepciót kidolgoznom, amit városszerte átvettek.

Helyi munkacsoport tagja, Hollandia

- A Skovbói Kulturális Társaság foglalkozást tartott a Péter és a farkas c. zeneműről. Linnéa Villén fuvolaművész mesélte el a történetet és hangfelvételtől mutatta be a szereplőket megszemélyesítő hangszereket. A mese végét nem árulta el, a gyerekek fejezték be a történetet, és a zenemű hallgatása közben verseket írtak.
- A Halászati és Hajózási Múzeumban a gyerekek a tengerek élővilágáról tanultak, halat fogtak, feldarabolták és megkóstolták. Később a gyerekek tengeri élményeikről és a halakról filmet és képeket készítettek.
- Szövés-fonás foglalkozáson a gyerek az évszakok színeit fonták kerékpár- és babakocsikerékre.
- A Frederiksværki Művészeti Egyesület betekintést nyújtott gyerekeknek a művészetek világába. Amikor a gyerekek ellátogattak az egyesület aktuális kiállítására, a kiállító művész öt kérdést tett fel a gyerekeknek, amelyre válaszolniuk kellett, és ami egyben párbeszédet indított el.
- A Frederiksværki Történész Egyesület foglalkozás keretében dolgozta fel Frederiksværk megszállását (1940-45) képekkel illusztrálva annak következményeit.
- A Város és Vidék Egyesület foglalkozást tartott gyerekeknek jellegzetes házakról és házak irodalmi leírásáról, majd az egyesület egyik munkatársával kerékpártúra keretében megnézték a környék jellegzetes épületeit.
- A Frederiksværki Művészeti Egyesület matematika a művészetben témában tartott foglalkozást gyerekeknek, akik így többek közt az aranymetszésről is tanultak.
- A Frederiksværki Történész Egyesület látogatást szervezett a ma múzeumként funkcionáló egykori lőporgárba, ahol egy

Ellenkező oldal:

*Kulturális kalauz projekt,
St Helens, Egyesült
Királyság*

működő vízimalom is található. A látogatás a csatorna feltárására és a vízügyre koncentrált. A gyerekek Legóból építettek szerkezeteket.

A fenti tevékenységek a gyerekek fejlődését célozták: mentális képességek és kulturális intelligencia fejlesztése, élmények megosztása és közös rácsodálkozás, érzelmi hatások, gondolkodásra készítés, tudatosság és önmaguk megértése, érzések szavakba öntése, tapasztalás és cselekvés, eltérő kulturális háttér megértése, toleranciára nevelés társas környezetben.

A két közreműködő térségben a projektek kiállítással zárultak.

Egyesült Királyság

A Culture Guides projektben számos tevékenység valósult meg az Egyesült Királyságban:

- Önkénteseink egy csoportot Newton le Willows-ból elvittek St Helensbe egy rendezvényre, ahol mentális betegségben szenvedő személyek ötperces stand-up comedyt adtak elő 'Stand up to Stigma' (Állj ki a stigma ellen) címmel.
- Demenciában szenvedő idősek egy csoportját önkéntes kulturális kalauzaink elvitték a 'Fiddle in't Bag' örökségvédelem alatt álló vendégfogadóba, ahol az első és második világháború idején viselt öltözékeket próbálhattak fel, valamint az ötvenes és hatvanas évek jellegzetes tárgyait és termékeit tekinthették meg.

- St Helensben az egyik önkéntesünk egy vallási közösség nő tagjait elkauzolta egy kézműves foglalkozásra, ahol Halloweenra töklámpásokat készítettek otthonuk díszítésére. St Helensben egy másik önkéntesünk különféle anyagok és minták felhasználásával üvegkancsók díszítésére tanított egy csoportot.
- Egy nőcsoport ellátogatott St Helensben a World of Glass üvegmúzeumba. Annak ellenére, hogy a csoport minden tagja St Helensben született és nevelkedett, közülük senki sem járt korábban a hagyományörző és kiállító központban.
- Az Emlékezés Napján két önkéntes idősek részére látogatást szervezett a Burtonwoodban található repülési múzeumba és emlékhelyre.
- Demenciában szenvedő idősek megnézték a Dancing in the Street c. előadást.
- Sandalwood Gardens lakócentrum (önellátásra képes fogyatékkal élőknek védett lakhatást biztosító szociális intézmény) lakói kulturális kalauzok és egy művész közreműködésével karácsonyi lámpásokat készítettek.
- A Helena Partnership szociális lakócentrumból lakók egy csoportja megnézte a Hattyúk tavát a Liverpooli Királyi Színházban.
- A Mind elnevezésű mentálhigiénés csoport férfi tagjai egy kulturális kalauz kíséretében fotóművészeti foglalkozáson vett részt.
- Egy mentálhigiénés csoport több liverpooli múzeumba is ellátogatott.
- A Helena Partnership szociális lakócentrum lakói egy kulturális kalauz közreműködésével adventi koszorút készítettek.

Walesben a kulturális kalauzok első lépésben a környék kulturális kínálatát térképeztél fel célcsoportjuk szempontjából. Torfeanben az önkéntesek arra jöttek rá, hogy mindannyian érdeklődnek a tortadíszítés iránt, némelyikük tapasztalattal is rendelkezik, így tortadíszítő foglalkozást szerveztek maguknak, ezzel kívánták önbizalmukat növelni a nyilvános szerepléshez.

“Néha nehéz volt a résztvevőkkel boldogulni, mert feszengtek vagy vonakodtak visszajelzést adni. Néha gorombán viselkedtek.”

**Kulturális kalauz,
St Helens, Egyesült
Királyság**

A Wrexhamben közreműködő kulturális kalauzoknak a dán partnernél tett tanulmányút nyújtotta az inspirációt. Szervezetek egy látogatást a wrexhami művészeti közösség This Project kiállításaira, amit egy kórus közreműködésével énekfoglalkozással kötöttek egybe a This Project galériájában. Mivel a galériának nagy felületű, Wrexham központjára néző ablakai vannak, a járókelők láthatták a bent zajló rendezvényt. Többen érdeklődésből be is mentek a galériába és végül az éneklésbe is bekapcsolódtak. A rendezvény végén megadták elérhetőségüket a kulturális kalauzoknak, mert szerettek volna további kulturális programokban is részt venni.

Előre nem látott tényezők

Az ilyen jellegű projektek esetében sokféle értelmezési lehetőség van, a közreműködő országokban is eltérő társadalmi tényezők játszanak szerepet, ezért óhatatlanul előállnak előre nem látható problémák. A legértékesebb tanulságok sokszor ezekből vonhatók le.

Hollandia

Azt tapasztaltuk, hogy nem állt rendelkezésünkre elegendő idő ahhoz, hogy az önkéntesek, célcsoportok, kulturális szervezők és művészek között hatékony együttműködés alakulhasson ki a munkában.

Időbe telik új struktúrákat felállítani, és kialakítani egy olyan új közös nyelvet, amelyen megértjük egymást. Ezenkívül az összes helyszínen új helyi hálózatokat kellett kiépítenünk. Az LKCA munkatársai azt tapasztalták, hogy több mint egy év kell a közös vízió és egyértelmű kommunikációs stratégia kialakulásához, ami aztán cselekvésre váltható. Ennek ellenére mindenki számára nagyszerű tanulási élménynek bizonyult ez az egy éve.

Ellenkező oldal:

*Kísérleti kurzus
Szlovéniában*

Problémaként merült fel, hogy az önkéntes kulturális kalauzok olyan munkát vállaltak, amelyet korábban fizetett szakemberek végeztek volna. Az elmúlt években sok művész lett munkanélküli és keresi az utat, hogyan léphetne vissza a munkaerőpiacra. Gyakran az önkéntes munka lehet az egyik módja, de ez természetesen nincs a fizetett munkát kereső művészek ínyére. Világossá kell tenni, hogy olyan új művelődési lehetőséget kínálunk, amivel nincs szándékunkban a meglévő kínálatot lecserélni.

Magyarország

Az MNT munkatársainak azzal kellett szembesülniük, hogy néhány javaslat, ötlet nem megvalósítható.

A hagyomány szerint szüretkor minden törvény felfüggesztésre kerül, a legfőbb hatalom a kisbíróé, aki parancsol és ítélkezik. A szervező munkacsoport megtudta, hogy a kisbíróknak van egy országos szervezete, és rendszeresen találkoznak és tanulnak egymástól. Szerették volna a projekt vezetői összegyűjteni a legértékesebb beszédeket, mondókákat, hogy tartalmasabbá tegyék és segítsék a helyi „kisbírók” feladatát. Vajmi kevés sikerrel járt ez a kezdeményezés, mivel a szereplés egyéni tehetségen és rögtönzésen alapul, jellemző rá a szájhagyomány kultúrája, aminek írott nyoma nincs. Ráadásul a kisbírói hagyomány „üzleti titok” számba megy és nem hozzák nyilvánosságra.

A másik terv a környék egyik legjobb cigányzenekarával összefüggő javaslat volt. A cigány zenekarok kimeríthetetlen repertoárral

rendelkezőknek, és spontán játsszák, amit a vendég kér. Azt terveztük, hogy zenei szakemberekkel közösen a zenekar összeállít egy repertoárt, amit egy élő esemény (lakodalom, keresztelő) alkalmával eljátszik, és ezt felvéve készít egy CD-t a jellegzetes szüreti felvonuláshoz kapcsolódó zenei anyagként. A terv több ok miatt meghiúsult.

Dánia

A kulturális kalauzoknak tervezett többnapos kísérleti képzés megszervezése nehézségekbe ütközött. Végül egy egynapos szemináriumot tartottunk és két további találkozót.

A projektek megvalósítása eltérő anyagi forrásokat igényelt, és ez gyakran már csak a folyamat során vált világossá. Jobb lett volna az anyagi vonzatokat már a projektek indulásakor tisztázni.

Egyesült Királyság

A Voluntary Arts a projekt során viszonylag hamar azonosítani tudta a lehetségesen felmerülő problémákat, és ezekre ki is tért a potenciális önkéntes kulturális kalauzoknak összeállított útmutatóban. A következőket ítéltük problematikus területeknek: a Voluntary Arts önkéntes munkára vonatkozó irányelveihez való alkalmazkodás, költségtérítés, útiköltség elszámolás, egészség- és biztonságvédelem, egyéni szerephatárok tiszteletben tartása,

“Néha úgy éreztem, hogy a projekt túl nyitott, ezért nehéz arra összpontosítani, amire valóban szükség van.”

**Kulturális kalauz,
Torfaen, Egyesült
Királyság**

titoktartás, erkölcsi bizonyítvány, adatvédelem, panaszkezelés. Az erkölcsi bizonyítvány kiváltásának és a biztosításkötésnek például költségvonzata volt, amivel eredetileg nem számoltunk, de azzal sem, hogy mindez időráfordítással is jár.

Előre nem látott lehetőségek is előálltak. A kulturális kalauzok sikeresen építeni tudtak a Voluntary Arts kapcsolatára a BBC merseyside-i részlegével, és a szélesebb közönséget is tájékoztatni tudták kezdeményezésükről. Az egyik kulturális kalauz videofilm készítését tervezi, amelyben bemutat különféle kreatív kulturális tevékenységet, amelyet az Egyesült Királyságban a leendő kulturális kalauzok munkájukban hasznosítani tudnak a jövőben. A videót különböző célcsoportoknak is be fogja mutatni annak feltárására, hogy miért nem vesznek részt művelődési programokban. A célcsoportokat a videóval arra is szeretné ösztönözni, hogy kulturális kalauzok támogatásával vegyenek részt kreatív kulturális tevékenységekben.

Szlovénia

A JSKD munkatársai a projekt során számos fontos aspektussal szembesültek, amellyel kezdetben nem számoltak:

- Először is jó és megbízható partnereket kell találni a projekt megvalósításához és pontosan tisztázni kell a partnerek feladatkörét.
- A projekt megvalósításában a második legfontosabb dolog a jó minőségű háttér-információ és felkészítés.

- A szervezőknek különös figyelmet kell fordítaniuk a jó munkaléggör megteremtésére a helyi munkacsoport tagjai (kulturális szervezők, önkéntesek, szociális és egyéb intézmények képviselői) között.
- Fontos, hogy az önkéntesek munkájukat legalább olyan értékesnek érezzék, mint mások munkáját. Az önkéntes munka vállalásának sok oka lehet, de mindenkivel tisztelettel kell bánni. Törekedni kell arra, hogy a kulturális szervezők ne többletmunkát, hanem lehetőséget lássanak egy-egy projektben.

Értékelés

A projekt hatásáról fontos volt visszajelzést kapnunk nemcsak a támogatók miatt, hanem a Culture Guides projekt jövője miatt is, hiszen a leendő megvalósítókat megfelelő információval kell ellátnunk anyagainkban az eredmények nyilvános terjesztésekor.

Magyarország

Nagy hatást fejtett ki a tudatos tervezés és rendszerezettség, valamint az a körülmény, hogy a szokásos program új művészeti és kulturális elemekkel gazdagodott és egy nemzetközi projekt munka részeként valósult meg. A munkacsoport helyi és nemzetközi hagyományok feltárására irányuló erőfeszítését siker kísérte. Egyfajta kultúrtörténeti tudatosság vált a helyi identitás részévé.

Ellenkező oldal:
*A dániai projektben
használt 'kulturális
útleve'*

KULTURPAS

Kulturelt Samråd Køge

TURPAS

Kulturelt Samråd Køge

Korábban sokan a túlzott borfogyasztás és ingyen evés lehetőségeként tekintettek a szüreti felvonulásra.

A program új, maradandó élményt nyújtott a helyi közösségnek, és számos helyi lakos kapcsolódott be a művészeti és kulturális tevékenységbe. Hagyomány, hogy falvanként és gazdánként is hangos értékelés és verseny folyik a jó minőségű borok között a felvonulás során és kóstolás közben. Most a kulturális versengésbe is belekóstoltak. És ahogy mondani szokás „evés közben jön meg az étvágy”, a művészeti és kulturális közreműködés elvárássá és gyakorlattá válik. A helyi közösség öntudatát növelő esemény sarkalló tényező a folytatásra.

Dánia

A megvalósítás mindkét térségében a gyerekek és a tanárok értékelő kérdőívet kaptak és kellő időt a válaszadásra. Főként pozitívan fogadták a kezdeményezéseket, és mindkét helyen folytatni szeretnék a projektet 2015-ben.

A kísérleti projektet az iskolák vezetői megvitatták és a folytatás mellett döntöttek azt javasolva, hogy célszerű lenne összeállítani egy katalógust, amelyből a gyerekek kiválaszthatnák a nekik tetsző tevékenységet.

Az iskolák értékelésükben többnyire kedvező visszajelzést adtak a kezdeményezésről. Elsősorban az önkéntesek odaadó munkáját

tartották figyelemre méltónak és hozzáértésüket, ahogy a gyerekekkel kommunikáltak.

Ugyanakkor jelezték, hogy a tanárokkal és egyesületekkel szemben támasztott elvárásokat világosabban kellene meghatározni, és pontosítani kellene, hogy a projektben közreműködő önkéntesek mekkora időráfordítással számoljanak. A tanárok 25-45 órát fordítottak a projektre.

“ Szeretnénk kiterjeszteni a projekt célkitűzéseit. Ahogy haladunk, úgy szeretnénk egy adott szervezettel való szorosabb együttműködésre ösztönözni a résztvevőket. Tényleg értékeljük a kulturális kalauzok szerepét, de úgy gondolom, hogy szervesebben integrálni kellene őket egy-egy szervezet szövetébe, és jobban be kellene vonni őket nemcsak a partnerszervezetek tudásgyarapításába, hanem környezetük helyi kulturális tevékenységébe is. ”

Helyi munkacsoport tagja, Wrexham, Egyesült Királyság

Egyesült Királyság

A dán kollégákhoz hasonlóan a Voluntary Arts is kérdőíves értékelést végzett a célcsoportok, a kulturális kalauzok és a helyi munkacsoportok tagjainak körében. Főként kedvező eredményt kaptunk, és mind a négy régióban a projekt folytatását tervezik a támogatási időszak után is.

Szlovénia

A JSKD munkatársai általában a helyi munkacsoportokban értékelték a projekt hatását, a visszajelzéseket, és telefonon is sok visszajelzést kaptunk résztvevőktől, akik (általában pozitív) élményekről számoltak be egy-egy kulturális rendezvény vagy foglalkozás kapcsán. A célcsoportok tagjaitól is érkeztek hívások, akik jelezték, hogy szívesen részt vennének hasonló programokon.

Míg a célcsoportoktól igen pozitív visszajelzéseket kaptunk, a helyi munkacsoportok tagjai és az önkéntesek olykor árnyaltabban értékelték. Azonosulni tudtak a projekt célkitűzéseivel, érzékelték munkájuk pozitív hatását, és egyetértettek azzal, hogy a projekt lehetőséget kínál az amatőr művészetek népszerűsítésére, ugyanakkor sokaknak csalódást okozott a döntéshozók érdektelensége. Ez különösen érzékenyen érintette őket, amikor egy program folytatása azért hiúsult meg, mert nem kaptak további támogatást.

Hollandia

A képzelőerő komoly eszköz, amely segítségével az emberek megtanulnak kiállni önmagukért, új tapasztalatokat szereznek és új elvárásokat fogalmaznak meg. A Culture Guides projekt kedvezően hatott a célcsoportra, és megmutatta hányféle módon lehet részt venni a civil társadalom életében.

Hollandiában sok vita folyik a részvételen alapuló társadalomról, hiszen az állampolgárok jólétéről való gondoskodásból az állam egyre inkább kivonul, az anyagi forrásokat csökkenti, az ellátandó feladatokat áthárítja. Az egyéneknek kell megoldaniuk saját problémáikat, nem a társadalomnak vagy az államnak.

A támogatásra szoruló, hátrányos helyzetű emberek száma rohamosan nő, és ha nem akarjuk őket elveszíteni vagy kirekeszteni a társadalom életéből, akkor nagy munka előtt állunk. Az önkéntes

“A kulturális kalauz kezdeményezés a környezetünkben élő érzékeny csoportokkal való hálózatépítésre és együttműködésre ösztönzött minket. Azóta is folyamatos együttműködésben állunk ezekkel a csoportokkal, főleg a képzőművészet terén. Sikeresen be tudtunk vonni érzékeny csoportokat kulturális rendezvényekbe és képzésekbe, ami jó jel a folytatáshoz. Hasonló akciókra van szükség más kulturális intézményekben is.”

Petra Paravan,
kulturális kalauz,
Nova Gorica, Szlovénia

Ellenkező oldal:
Kulturális kalauz projekt
Szlovéniában

kulturális kalauzok közreműködésével végzett munka ehhez kínál megoldási lehetőséget. Továbbra is kérdés azonban, hogy a képzett művészek és kulturális kalauzok, hogyan tudnak úgy együttműködni, hogy erőforrásaikat optimálisan ki tudják használni, és egymást is segíteni tudják a munkában.

A projekt lehetséges utóélete

A Culture Guides projekt sok esetben maradandó hatást fejtett ki minden érdekelt fél körében a célcsoporttól a kulturális kalauzokon, helyi munkacsoportokon és partnerszervezeteken át a helyi közösségig, ahol a tevékenységek megvalósultak.

A célcsoport szempontjából

Dániában, Halsnæs és Køge térségében a gyerekek jobban megismerték a művészeteket, kulturális örökségüket és a kulturális egyesületeket. Nagyszüleik jobb képet kaptak arról, hogy unokáik milyen kulturális tevékenységben vesznek részt szívesen. Remélhetőleg közösen folytatják útjukat.

Az Egyesült Királyságban a célcsoportok javát szolgálta a projekt, sok élménnyel és lehetőséggel gazdagodtak, társas kapcsolatokat építettek és tágabb kitekintést nyertek. A helyi munkacsoportokon keresztül a Voluntary Arts továbbra is fenn fogja tartani a kapcsolatot velük, nyomon követi majd a tevékenységüket és annak a jólétükre gyakorolt pozitív hatását.

Szlovéniában a célcsoport pozitívnak írta le a szerzett tapasztalatokat. Sokaknak teljesen új élmény volt, korábban nem vettek részt kreatív tevékenységben. A jövőben megvalósuló projektek jó alkalmat kínálnak a személyes fejlődésük és életminőségük javítása szempontjából.

Hollandiában az LKCA munkatársai azt remélik, hogy a helyi szervezetek figyelnek a célcsoport lelkesedésére, megerősítő fejlődésére, és több lehetőséget kínálnak a részvételre.

Sokan látványosságnak tekintettek a szüreti felvonulásra, aminek csupán külső szemlélői. Most hogy számos új közreműködő bevonására került sor, magukénak érezték az eseményt, amely növelte a helyi közösség kohézióját és öntudatát.

“Az önkéntes munka nem egyszerű kérdés. Az amatőr művészetek és kultúra területén sok mindent végeznek önkéntes alapon, de sokszor nem nevezzük „önkéntes” munkának, hanem egy „megszállott örült” odaadásának. Fontos lenne valahogyan hangsúlyozni, hogy ezek a „megszállott örültek” a közösségért dolgoznak.”

Helyi munkacsoport tagja, Mindszentkál, Magyarország

Az önkéntes kulturális kalauzok szempontjából

Az Egyesült Királyságban az önkéntes kulturális kalauzok sokat tanultak a tapasztalatokból, és komolyan ragaszkodnak a vállalt szerephez. A Voluntary Arts és számos, a helyi munkacsoportban képviselt szervezet vállalta, hogy továbbra is támogatja az önkénteseket, biztosítja számukra, hogy kevésbé feszített tempóban tárják fel a lehetőségeket. A kulturális kalauzaink között is van, aki hátrányos helyzetű csoportból érkezett, és a projektben való közreműködés bizonyíthatóan jótékonyhatással volt élethelyzetére. Van aki a közösségi művelődés segítségét választaná szakmául, tehát a projekt megélhetési kilátásokat is teremtett.

Szlovéniában a kulturális kalauzok igen odaadóan és aktívan vettek részt a projektben, négyen közülük korábban is a kultúra területén dolgoztak. Azonban nem mindenki volt egyformán lelkes, volt aki úgy érezte, olyasmit végez, amiért fizetés járna. Összességében pozitív érzéssel zárták munkájukat a projektben, mert úgy érezték, hozzá tudtak járulni hátrányos helyzetű csoportok életminőségének javításához.

Hollandiában a kulturális kalauzok pozitív élményeket szereztek a célcsoporttal való munka során és új tapasztalatokat szereztek a hátrányos helyzetű csoportokkal kialakított közvetlen kapcsolat révén. Szociálisan tudatosabbá váltak és megtapasztalhatták, hogyan erősíti meg az emberek a művészet és hogyan segít kapcsolatot teremteni.

Magyarországon azt tapasztalták, hogy az önkéntesek „kitüntetésnek” veszik a szereplési lehetőséget, ami növeli az

kulturni
vodič

egyéni önbizalmat és a közösséghez tartozás tudatát. Remélhetően a jövőben könnyebb lesz a különféle amatőr művészeti és kulturális akciókba való bevonásuk is.

Dániában Halsnæs és Køge térségében a 16 kulturális egyesület (összesen mintegy 50 fő) a jövőben egészen biztosan tudatosabban fogja érteni, hogy egyesületük tevékenységével hogyan gyakorolnak hatást a gyerekek és a társadalom életére, és feltehetőleg nyitottabbak lesznek az együttműködésre.

A helyi munkacsoport/szervezetek szempontjából

Szlovéniában a helyi szervezetek és szervezők azonosulni tudtak a projekttel, lehetőséget láttak benne új közönség eléréséhez, az önkéntes segítő munka hasznosításához, és az amatőr művészet láttatásához és nagyobb társadalmi elismertségéhez. Olykor akadályokba ütköztek, például a helyi hatóságok értetlenségébe, ami különösen érzékenyen érintette őket, ha nem kaptak anyagi támogatást tevékenységük folytatásához, ami miatt bizonytalan a program jövője.

Hollandiában a helyi szervezetek és vezetők tapasztalatot szereztek, hogyan lehet új helyi partnereket találni és partnerséget kiépíteni velük, hogyan segíti a szervezet túlélését az önkéntesekre fordított energia. Egy ütőképes önkéntes csapattal való együttműködés fokozza a társadalom ügyeire való fogékonyságot és erősíti a szervezet társadalmi beágyazottságát.

Magyar részről a projekt keretében tett külföldi látogatások megerősítették a helyi öntevékeny művészeti és kulturális tevékenységek rangját és fontosságát. A látottak otthoni kezdeményezése, megvalósítása is naprenden van.

Dániában Halsnæs és Køge térségében a korábbinál sokkal többet tudnak a környékbeli kulturális és hagyományörző/kulturális örökség megőrzésére irányuló programokról az önkormányzatok és helyi kulturális tanácsok, a helyi kulturális egyesületek, közművelődési intézmények, az iskolák, iskolaigazgatók, tanárok, a sajtó és a helyi televízió. Jobban az előtérbe került az is, hogy a kulturális egyesületek tevékenysége milyen fontos a gyerekek és a társadalom számára.

Az Egyesült Királyságban a helyi munkacsoportok némelyike vegyes érzelmekkel viszonyul a folytatáshoz, különösen Walesben, ahol lassabban indultak el a folyamatok, mint Angliában. Ennek ellenére továbbra is támogatják a kulturális kalauz kezdeményezést, és a Voluntary Arts a jövőben is együttműködik velük, forrásanyagot biztosít a számukra és támogatja őket az önkéntesekkel való kultúraközvetítő munkában.

A partnerszervezetek szempontjából

Hollandiában az LKCA munkatársai megtanulták, hogy egy új projekt esetében az idő és az azonosulás fontos tényezők. Azt is látjuk, hogy az önkéntesek fontosak a szervezetek számára, de sok szervezet nehezen tudja az önkéntesek munkát jól felhasználni. Messze túlléptük a tervezett munkaórakeretet, és kihívást jelentett

“Azt hiszem, még sokat kell tennünk, az embereknek újra meg kell érteniük, hogy a művészetben való jártasságuktól függetlenül van mit hozzátenniük a művészethez, tudniuk kell, hogy egy szervezetnek különböző életképességekkel és szakmai tapasztalattal rendelkező emberekre van szüksége, ezzel erősíthető meg egy szervezet, ettől lesznek jobb esélyei a sikerhez és a fennmaradáshoz.”

Helyi munkacsoport tagja, Torfaen, Egyesült Királyság

egy ilyen jellegű európai projektben a közreműködés: fontos a projekt hozzáértő irányítása, mindenképp hamarabb, a projekt első fázisában kell a lehetőségeket feltérképezni és a megfelelőt kiválasztani. Az együttműködés nem ment minden partnerrel és célcsoporttal, noha mindenki tisztában van vele, hogy egyre nagyobb az igény például a gazdasági bevándorlókat bevonó projektekre. Egyszerűen más megközelítésre van szükség, és ilyen szempontból a Culture Guides projekt feladta a labdát a jövőben megvalósuló projektek gazdáinak! És végül, de nem utolsósorban mindenki tudja, de ismét megbizonyosodhatott róla: a művészet és kultúra összeköti és megerősíti az embereket. Ennek erejéről győződhattünk meg ismét.

Dániában a KSD munkatársai is világosabban látják, hogy a kulturális egyesületek tevékenysége milyen fontos lehet a gyerekek és a társadalom számára, és folytatni kívánjuk az iskolai projektet. A kulturális kalauzolás koncepciója a jövőben a társadalom peremére került csoportokkal való munka stratégiájába is beépül.

Az Egyesült Királyságban a Voluntary Arts sokat tanult a Culture Guides projektből, és különösen fontos tapasztalat, hogy nagyon jó szervezést és jól működő kapcsolatrendszert igényel egy ilyen jellegű projekt szűk időkeretek közt történő megvalósítása. Angliában a projekt remekül indult, mert a Voluntary Arts már kapcsolatban állt megbízható partnerekkel, akiknek voltak lelkes önkéntes segítők és a megfelelő célcsoporttal is dolgoztak már. Korlátozott kapacitásukat úgy bővítették, hogy az önkéntes kulturális kalauzok irányítását a helyi munkacsoportból választott vezetőre

bízták. Walesben a Voluntary Arts egészen más megközelítést alkalmazott, a projektet inkább új partnerség kialakítására használta, és az önkéntes munkába első ízben belevágó emberekkel dolgozott együtt, akiknek esetenként megvolt a maguk elképzelése a projekt lebonyolításáról. Mindkét megközelítés és a kettő közti eltérés rengeteg tanulsággal szolgált, de a rendelkezésre álló rövid idő alatt a Voluntary Arts Angliában ért el a célcsoport szempontjából jobb eredményeket.

2015 áprilisában Cardiffból az egyik művészeti központ felkérte a Voluntary Arts munkatársait, hogy valósítsanak meg egy kulturális kalauz projektet, mert az intézmény minél szélesebb közönséget kívánt becsalogatni programjaira. Az európai együttműködésben megvalósított projekt tapasztalatai alapján a Voluntary Arts kidolgozott egy önálló kulturális kalauz képzési programot, amelyet a jövőben más kulturális szervezetek is megrendelhetnek a Voluntary Arts szakértői bevonásával. A Voluntary Arts saját korlátozott erőforrása felhasználásával vállalta a négy elindított kulturális kalauz projekt folytatását.

A sérülékeny csoportok kulturális javakhoz való jobb hozzáféréseinek kialakítása Szlovéniában pozitív hatással volt a társadalmi kohézióra, a kultúrák közötti párbeszédre, a különbözőségek elfogadására. A JSKD munkatársai úgy érzékelik, hogy a megvalósított projektek hatással voltak a bevont célcsoportok tagjaira a személyes kibontakozás és fejlődés szempontjából, a társadalom részének érzik magukat, lehetőséget kaptak a minőségi időtöltéshez, ami javítja életminőségüket.

“A projekt megerősítette pozitív véleményemet az önkéntes munkáról és lehetőséget biztosított, hogy több önkéntes vehessen részt szervezetünk munkájában és támogasson minket. Végtelenül hasznos az önkéntesek visszajelzése és a programokra vonatkozó tanácsa, az önkénteseket én a munkánk szempontjából nagyon értékes „kritikus barátainknak” tartom.”

**Helyi munkacsoport
tagja, Medway,
Egyesült Királyság**

A JSKD feladata elsősorban az amatőr művészetek és kulturális tevékenységek támogatása Szlovéniában. A projekt segített leküzdeni az amatőr jelleghez tapadó társadalmi előítéleteket. Azt bizonyítja, hogy egy-egy tevékenységnek, amelyet nem érdeklődők és művészek szűk körének szánnak, széleskörű társadalmi hatása van. A résztvevők új készségekkel gyarapodtak, tanultak más országok bevált gyakorlatából, személyes és szervezeti szinten is kapcsolatokat teremtettek.

A hátrányos helyzetű csoportok kevésbé vesznek részt a társadalom életében, ami az egyének szempontjából alacsony önértékeléshez és önbizalomhiányhoz vezet, ennek következtében még inkább visszahúzódnak. Ez a negatív spirál nem pusztán (társadalmi) életminőségükre van hatással, de kompetenciájuk és gazdasági potenciáljuk is romlik. A Culture Guides projekt a résztvevőknek új ismeretek elsajátítására kínál lehetőséget. A részvétel előmozdításával vagy akár a kulturális programok közös kialakításával az egyének segítséget kapnak új készségek és kompetenciák elsajátításához, társadalmi megerősítésükhöz, önértékelésük növeléséhez, és egyben tudatában lesznek annak, hogy a modern társadalom közös megteremtésében minden egyén számít.

Tanulságok

Az öt kísérleti projekt során rengeteg tapasztalattal gazdagodtunk az ilyen jellegű tevékenységek megvalósításában. Az alábbiakban vázoljuk a főbb tanulságokat és a legjobb gyakorlat néhány példáját.

Reményeink szerint a közreadott ismereteket hasznosítani tudják a jövőben helyi kulturális kalauz projektek megvalósítását tervező európai szervezetek.

Ami általában jól sikerült

- A projektet élénken figyelemmel követte a média, részben mert új megközelítésről van szó, részben mert a Goriška régió hátrányos helyzetű térségében valósítottuk meg. (Szlovénia)
- Az önkéntesek és a helyi munkacsoport tagjai olyan területekre nyertek betekintést, amelyek jellemzően nem tartoznak a kultúra területéhez. (Szlovénia)
- Nagy volt a részvétel és szép eredményeket értünk el minden olyan esetben, ahol a szociális intézmények vezetői pozitívan viszonyultak a kultúrához és kreativitáshoz. (Szlovénia)
- Önkéntesekkel korábban már együttműködő szervezetek (egészségügyi szervezetek, múzeumok) megragadták a lehetőséget, hogy önkénteseik segítségével új célcsoportokhoz jussanak el. (Hollandia)
- Az alkotások nyilvános bemutatása mint cél nagyon motiválóan hatott a pszichés betegekkel megvalósított projektben. (Hollandia)
- Döntésünk, hogy gyerekeket és fiatalokat vonunk be művészeti és kulturális örökségünkkel kapcsolatos programokba, egybeesett egy új oktatási reform bevezetésével, amelynek egyik célja az általános iskolák és a helyi közösségek – többek közt az amatőr művészet és kultúra területén működő szervezetek – közötti együttműködés kiszélesítése. (Dánia)

“Most indulunk, de a jövőben, azt hiszem, egyre több érzékeny csoporttal fogunk dolgozni.

”

**Kulturális kalauz,
Drenthe, Netherlands**

Amin általában javítani lehet a jövőben

- Elég szűk volt az időkeret, hosszabb megvalósítási idővel terveznénk. (Egyesült Királyság)
- Önkéntesek bevonása teljesen új tevékenységbe elég nehéz feladat a szervező számára, több időráfordítással kell számolni. Sok esetben túl sok bizonytalanság és kérdés volt a módszertannal kapcsolatban. Ehelyett több energiát kellett volna fordítani a tervezésre, monitorizálásra, a helyi hálózatok és partnerek felkutatásának támogatására. Ugyanakkor célszerű lett volna kevesebb projektben gondolkodni. Hat helyi projekt helyett elég lett volna kettő vagy három, több támogatást és ösztönzést tudtunk volna nyújtani. (Hollandia)
- A projekt különböző fázisaiban jó lett volna lehetőséget biztosítani a különböző helyszínek közötti tapasztalatcserére, ami inspirálta volna a közreműködőket, és megkönnyítette volna a tanulási folyamatot az önkéntesek és a helyi munkacsoportok számára. (Hollandia)
- A projektben a társadalmi hagyomány művészeti és kulturális tartalmának gazdagítását tartottuk az elsődleges célnak. A kulturális és művészeti minőség leromlásának sok oka van mai konzum kulturális világunkban és évtizedek óta tartó folyamatról van szó. Egyszerre nem lehet helyreállítani a megfelelő minőségű kulturális gyakorlatot és a társadalmi részvételt is kiszélesíteni, különösen nem az alacsonyabb képzettségűek körében. Ez csak egy hosszabb – évekig tartó folyamat – eredménye lehet. (Magyarország)

- Több információt kell adni a kulcsszemélyeknek a kultúra, művészet és a társadalom háttérbe szorult csoportjainak kapcsolatáról, a kultúra és művészet társadalmi hasznáról. (Magyarország)
- Erősíteni kell a közreműködők pozitív elvárásait. (Dánia)
- A helyi csoportok nagy száma miatt sok munkát igényelt a koordináció és a programok előkészítésével kapcsolatos konzultáció. Jobb lett volna kevesebb projektre (hét helyett háromra-négyre) összpontosítani. (Szlovénia)
- Szlovéniában a helyi csoportok három térségben működtek (Gorica, Sztíria és Közép-Szlovénia), ami megnehezítette a koordinációt. A jövőben célszerűbb lenne egy térségre összpontosítani, ami jobb együttműködést eredményezne mind a helyi munkacsoportokkal, mind a helyi munkacsoportok között, a csoportok nagyobb támogatást tudnának nyújtani egymásnak. (Szlovénia)
- A kulturális kalauz programnak sokkal nagyobb nyilvánosságot kell biztosítani és a helyi közösségekben lehetőségként kell bemutatni. (Szlovénia)
- A szervezőknek sokszor nagyobb támogatásra és segítségre van szükségük, amikor a projektet döntéshozóknak bemutatják nemcsak elismerés, hanem támogatásszerzés céljából is a jobb fenntarthatóság biztosítása érdekében. (Szlovénia)

Helyi munkacsoportok – ami jól sikerült

- A célcsoport általában nagy örömmel fogadta a kezdeményezéseket, a szervezők és önkéntesek azonosulni tudtak

“Ha alkalmunk lett volna hosszabb ideig együtt dolgozni a hivatásos segítőkkel, azt hiszem, igen sok önkéntest be tudtunk volna vonni, és kialakítottuk volna az erőforrások és az önkéntes munkaerő megosztásának hatékony módszerét...”

**Helyi munkacsoport
tagja, Medway,
Egyesült Királyság**

a projekttel. Természetesen mindez a csapatmunka, a partnerek nagyfokú kezdeményezőkézségének és eltökéltségének az eredménye a projekt megtervezése és kivitelezése fázisaiban. (Szlovénia)

- A JSKD munkatársai minden helyi munkacsoporttal megvitatták az optimális helyi munkaprogramot, és több alkalommal is találkoztak a helyi közösségek döntéshozóival. (Szlovénia).
- A munkacsoportokat minden információval és útmutatással elláttuk, minden médiareakcióról és sajtóközleményről tájékoztatást kaptak, ezzel is motiválni és ösztönözni kívántuk a helyi tevékenységeket. (Szlovénia)
- A helyi munkacsoportok tagjai felismerték, hogy az önkéntesek segítségével új célközönségek érhetők el. (Szlovénia)
- Kis létszámú csoportokban dolgoztunk, ettől voltunk rugalmasak és alkalmazkodni képesek. (Egyesült Királyság)
- A helyi találkozások és beszélgetések során kialakult, kik a legaktívabbak és készek a közreműködésre. (Magyarország)
- A helyi munkacsoportok felállításával összeadódtak az erőforrások és a tagok egymást segítették az információ megosztásával. (Egyesült Királyság)
- A munkacsoportban elmondták a tapasztalataikat, véleményüket és javaslatokat fogalmaztak meg. (Magyarország)
- A helyi kulturális tanácsok szívesen vettek részt a helyi munkacsoportokban és az előkészítő munka nagy részét ők végezték el. Emiatt magukénak érezték a projektet. (Dánia)
- Nagy segítség volt a helyi kulturális tanácsok és a tagságukat alkotó kulturális egyesületek jelenléte. (Dánia)

- Fontos volt, hogy a kísérleti képzést a helyi kulturális tanácsok szervezték, ők hívták meg a tagszervezeteket találkozókra és tájékoztatták őket a folyamatokról. (Dánia)
- Fontos volt, hogy a helyi kulturális tanácsok léptek kapcsolatba az iskolák vezetőivel. (Dánia)
- A művészek bevonásával valóságosabbá és világosabbá vált, hogy milyen inspirálóan hat a művészet. (Hollandia)
- A belső megbeszélések közös tanulásra sarkalltak és a szervezők szerepe előtérbe került a folyamatban. (Hollandia)
- Az LKCA munkatársai gyakran részt vettek a belső megbeszéléseken, válaszoltak a kérdésekre, segítették a szervezőket, és tájékoztatást nyújtottak az európai szintű munkáról. (Hollandia)

“Úgy érzem magabiztosabb lettem és nagyobb önbizalommal kezdeményezek további tevékenységeket.”

**Kulturális kalauz,
St Helens, Egyesült
Királyság**

Helyi munkacsoportok – amin javítani lehet

- Adjunk több időt és támogatást a helyi munkacsoportoknak a kulturális, jóléti és önkéntes szervezetekkel történő hálózatépítésre. A helyi partnereknek el kell sajátítaniuk, hogyan működtessék hálózatukat. (Szlovénia)
- Helyi szinten erősíteni kell a közös munka, közös érdek, közös felelősség fontosságát. (Szlovénia)
- Már a projekt korai szakaszában meg kell határozni a koncepciót és módszertant, így a helyi partnerek több időt fordíthatnak a konkrét program kidolgozására és a programjukat könnyebben tudják bemutatni a partnereknek. (Szlovénia)

- A kulturális szervezőknek világosabban látniuk kell, hogy a kulturális kalauz projekt lehetőséget teremt az amatőr művészet előtérbe helyezésére. (Szlovénia)
- Részletesebben kell meghatározni a feladatokat, a találkozók menetrendjét pontosabban kell megadni. (Szlovénia)
- Előfordult, hogy a különböző szervezetek nem kommunikáltak megfelelően egymással és ezért eltérő elvárásaik voltak a programmal kapcsolatosan. (Szlovénia)
- Kezdetben a helyi munkacsoportok tagjai többletfeladatnak érezték a projektet, amit szokásos munkájuk mellett kell pluszban elvégezniük. (Szlovénia)
- Fontosak azok a helyi kulcsszemélyek, akik már korábban is sikeresen együttműködő helyi teamekre alapoznak. (Magyarország)
- A kötetlen beszélgetésekhez strukturált és rendszerezett vázlatot kell készíteni, amely megfogalmazza az elvárt eredményeket is. (Magyarország)
- Jobban el kell választani a tervezés során a szervezési és a tartalmi, kulturális, művészeti kérdéseket egymástól. (Magyarország)
- A helyi munkacsoportok azonosulni tudtak a kulturális kalauz projekttel és általában szívesen vettek részt benne. Azonban folyamatosan gondot okozott a rendszeres találkozók megszervezése, mivel mindenkinek kevés volt az ideje, és nehezen tudtunk időpontot egyeztetni. Kevés olyan találkozó volt, ahol a helyi munkacsoport minden tagja jelen volt, ezért a munka jelentős részét e-mailben kellett megbeszélni. (Egyesült Királyság)
- Néhány tervezett esemény megghiúsult, mert a szervezők sürgős feladatot kaptak szervezetüktől. (Egyesült Királyság)

- Hollandiában nagy változások mennek végbe a kulturális szektorban, ezért a helyi munkacsoportokban képviselt szervezetek többnyire szintén átalakuláson mennek keresztül. Az önkéntes kulturális kalauzok közreműködésével enyhíthetők a költségvetési nyirbálások, amivel a szervezeteknek meg kell birkóznuk. Azonban nem mindenütt látták előre, mennyi időt vesz igénybe az önkéntesek irányítása. Az időráfordítás pontosabb felmérése és a közreműködő szervezetek közötti jobb feladatmegosztás segíthet ezen, de nehéz előrelátni egy szervezet felmerülő belső problémáit. (Hollandia)
- Az LKCA kitartóbb erőfeszítéseket tehetett volna annak érdekében, hogy bevándorlókkal dolgozó partnerszervezetet felkutasson. (Hollandia)
- A szervezők és önkéntesek feladatát és munkáját a kísérleti munka elején egyértelműbben kellett volna meghatározni. Csak utólag derült ki, hogy az egymásra épülő lépések nem mindenkinek voltak egészen világosak. (Hollandia)
- A Culture Guides projekt indulásakor és az értékelési szakaszban jobban kellett volna informálni a helyi munkacsoportokat. (Dánia)

Önkéntes kulturális kalauzok toborzása – ami jól sikerült

- Sokkal könnyebb volt olyan partnerekkel dolgozni, amelyek együttműködtek már önkéntesekkel és tudták, kikre lehet kulturális kalauzként számítani. (Egyesült Királyság)

“ A projekt megerősítette kapcsolataimat a részt vevő szervezetekkel. ”

**Helyi munkacsoport
tagja, Medway,
Egyesült Királyság**

- Jó ötlet volt útmutatót összeállítani a kulturális kalauzok számára. (Egyesült Királyság, Magyarország)
- Az önkénteseknek összeállított útmutatóban részletezett egészség- és biztonságvédelmi szempontok mellett, alapvető egyéni kockázatfelmérést is végeztünk a kulturális kalauzok felkészítésekor, mert meg akartunk bizonyosodni róla, hogy biztonságos helyi környezetben tudják végezni munkájukat. A kulturális kalauzokat személyes adataikat nem kiadó e-mail címmel és mobilszámmal is elláttuk. Felkészítésük részeként az önkénteseinktől azt is megkérdeztük, hogy van-e speciális igényük vagy problémájuk, amiben a támogatásunkat kérnék. (Egyesült Királyság)
- A kulturális kalauzoknak Culture Guides feliratú pólót és nyakpántot készítettünk, ami erősítette azonosulásukat a projekttel és növelte a szerep státuszát. (Egyesült Királyság)
- Az önkéntesek toborzásában már jártas partnerekkel sokkal gyakorlatiasabb és hatékonyabb volt a munka. (Hollandia)
- A projekt országos meghirdetésének módja a partnereket és az önkénteseket is motiválta. Egy európai projektben és mozgalomban való részvétel különösen ösztönzőleg hatott. (Hollandia)
- Akulturális szervezetek esetenként dolgoztak már önkéntesekkel, ez megkönnyítette a dolgunkat. (Szlovénia)
- Demokratikus módon döntöttük el, hogy a helyi kulturális tanácsokban képviselt egyesületek kulturális kalauzként vesznek részt a projektben. Így jobban azonosulni tudtak a projekttel. (Dánia)

Önkéntes kulturális kalauzok toborzása - amin javítani lehet

- Önkéntesek nyilvános toborzásakor lassú reakcióra kell számítani, mivel meglehetősen nehéz a kulturális kalauzolás koncepcióját egy szokványos hirdetésben leírni. (Egyesült Királyság).
- Az önkénteseket több információval kellett volna ellátni feladatukkal és a vállalt felelősséggel kapcsolatban. (Hollandia)
- Hangsúlyozni kellett volna, hogy a kulturális kalauz több, mint egy "szimpla" önkéntes. (Hollandia)
- Az önkéntesek kiválasztására ki kellett volna dolgozni egy megfelelő eljárást/interjút, és szerződést kellett volna aláírtni velük, ezzel fokozhattuk volna elköteleződésüket és hosszabb távon is számíthatnánk rájuk. (Hollandia)
- Ha van egy önkéntesekből (öt-hat főből) álló csapatunk, nagyobb a lelkesedés, és könnyebben elviselhető, ha valaki munkavállalás miatt kiesik mint önkéntes. (Hollandia)
- Több önkéntest kell bevonni a helyi munkacsoportokba, mert így elkerülhetők a program megvalósításában felmerülő problémák, ha egy önkéntes bármilyen okból visszalép. (Szlovénia)
- A projektben közreműködő önkéntesek szinte egytől egyig fiatalok voltak – egyetemi hallgatók vagy fiatal munkanélküliek. Egyes esetekben tanulmányi kötelezettségeik, költözködés vagy munkavállalás miatt visszaléptek. (Szlovénia)
- A projekt javát szolgálta volna, ha több időt fordítunk a projekt és a kulturális kalauz szerep részletesebb ismertetésére. (Dánia)

“Jobban értem, mi a kultúra, mert aktívan részem volt benne.”

**Gyerek résztvevő,
Halsnæs, Dánia**

- Nem voltunk felkészülve, hogy ilyen sokan vállalkoznak a kulturális kalauz szerepére. Ez azt is jelentette, hogy nem mindenki vett részt az előkészítő megbeszéléseken és nem ismertünk mindenkit név szerint. (Dánia)
- A rutinos, „veterán” önkéntesek mellett meg lehetne célozni a bővítést új célcsoportokkal (például fiatalok). A fiatalok jelen vannak, de többnyire a résztvevő család tagjaiként. A résztvevők többsége középkorú és idősebb. (Magyarország)
- Versenyt lehetne hirdetni a sikeres önkéntes munka elismerésért, ami még több résztvevőt vonzana. A művészeti tevékenységek terén (például kórus vagy tánccsoport) lenne ez kívánatos. (Magyarország)
- Közösségi forrásból ünnepi népviseletet lehetne felajánlani az önkénteseknek, és csoportos képekkel lehetne megörökíteni az eseményt. (Magyarország)

Kísérleti és egyéb képzések – ami jól sikerült

- A kísérleti képzéssel sikerült kialakítanunk a csapatszellemet a helyi munkacsoport tagjai és az önkéntesek körében, a közreműködők megismerhették egymást és magukénak érezhették a projektet. (Szlovénia)
- A résztvevők pozitív összbenyomást szereztek, és a szeminárium végén kidolgozták, milyen tevékenységeket valósítanak meg ősszel a környezetükben. A JSKD facebook csoportot hozott létre a hatékonyabb tájékoztatás céljából. (Szlovénia)

- A kísérleti képzés nagy lelkesedést váltott ki, ami erősítette a projektben rejlő lehetőségeket, és a résztvevőkben tudatosította, mekkora erővel hathat a művészet és kultúra a marginalizált csoportok életére. (Hollandia)
- A szeminárium döntő szerepet játszott a munkánkban, személyesen megismerhettük egymást és megbeszélhettük jövőbeni együttműködésünk kereteit. (Dánia)
- A képzés sikerének titka az volt, hogy az „egyenlő társak” egymástól tanulása jegyében mindenki mindenkitől tanult érdekes és új elemeket, tapasztalatokat. Számos érdekes és értékes javaslat született bizonyos elemek felújítására: történeti kiállítás vagy a hagyományos szőlőharang elkészítése és felszentelése. (Magyarország)
- A résztvevők lelkes elkötelezettsége és motiváltsága igen erőteljes volt. Megerősítette a lokális kulturális öntudatot és azt a meggyőződést, hogy azt ki kell terjeszteni minél szélesebb körben a településeken. (Magyarország)
- Megtaláltuk az elmúlt évtizedek néprajzi kincseit és a hozzáértő szakértőket, akiknek a segítségével hitelesen be tudtuk mutatni a térség évszázados hagyományainak előzményeit. (Magyarország)

Kísérleti és egyéb képzések – amin javítani lehet

- A résztvevőket részletesebben kell tájékoztatni és jobban kell felkészíteni a projekt szakmai tartalmát illetően, és a szemináriumon ösztönözni kell őket arra, hogy osszák meg elgondolásaikat. (Szlovénia)

“ Azt hiszem, a jövőben több programot kell szervezni sérülékeny csoportoknak, ezzel nagyobb társadalmi részvételre ösztönözhetjük őket. És ez nagyszerű lenne! ”

**Kulturális kalauz,
Drenthe, Hollandia**

- A szakmai tartalom szűkítésével jobban lehet koncentrálni egy gyakorlatban megvalósítható, a résztvevők környezetére szabott program kidolgozására. A kulturális kalauzoknak több segítségre van szükségük a helyi partnerek felkutatásában. (Szlovénia)
- A kurzus alatt és után sem állt kellő idő a rendelkezésünkre, hogy megbizonyosodjunk róla, hogy a kulturális kalauzok világos képet kaptak a kulturális kalauzolás mint szolgáltatás mibenlétéről. Emiatt a megvalósított projektek eredménye mind számszerűsíthető, mind módszertani szempontból eltérő volt. (Szlovénia)
- Jobb lett volna, ha a szervezők és az önkéntesek közösen határozzák meg, hogy a tanulási folyamatok szempontjából mi számít eredménynek. (Hollandia)
- Három napos helyett mindössze egynapos szemináriumot tudtunk tartani, emiatt igyekeztünk minél több személyes találkozót szervezni. (Dánia)

Az önkéntes kulturális kalauzok irányítása és támogatása – ami jól sikerült

- Nagyban megkönnyítette a Voluntary Arts munkáját, ha a helyi munkacsoportban közreműködött egy bizonyítottan megbízható partner, aki vállalta a kulturális kalauzok irányítását. Más esetekben, amikor a kulturális kalauzok irányítását maga a Voluntary Arts végezte, az önkéntesek sokkal jobban integrálódtak a szervezetbe, és a jövőben is lehet számítani a közreműködésükre. (Egyesült Királyság)

- A kulturális szervezőkben jobban tudatosítani kell, hogy az önkénteseknek időnként több odafigyelésre van szükségük feladatuk elvégzéséhez. (Szlovénia)
- A helyi kulturális tanácsok (helyi munkacsoportok) folyamatos kapcsolatban álltak a kulturális kalauzokkal és rendszeresen találkoztak velük, ugyanakkor a kulturális kalauzok teljesen önállóan választották meg munkamódszerüket. (Dánia)

Az önkéntes kulturális kalauzok irányítása és támogatása – amin javítani lehet

- Az önkéntes szerepét pontosabban kell meghatározni, egyes esetekben a kulturális szervező átvette az önkéntes feladatait. (Szlovénia)
- A kulturális kalauzok munkája a szervezőktől függött, ami nem megnyugtató. Ha az önkéntesek munkájuk során rendszeresebben tartották volna a kapcsolatot a célcsoporttal, gyorsabban és hamarabb értek volna el eredményeket. Egyes esetekben az önkéntes nagyobb lelkesedéssel dolgozott, mint a kulturális szervező. Természetesen erősödött a szervezők elkötelezettsége, amint érezték, hogy az önkéntesek eredményeket érnek el. (Hollandia)
- A kulturális kalauzoknak pontosabban meghatározott referenciapontokra és világosabb feladatmegosztásra van szükségük. (Hollandia)
- A kísérleti munka menetét rendszeresebben és nagyobb támogatás biztosításával kellett volna követnünk. Olykor egy hónapig sem kaptunk hírt a fejleményekről. (Hollandia)

“Most már tudom, milyen nehéz a nagyközönségnek tisztában lennie azzal, hogy a környékükön milyen kulturális lehetőségek vannak.”

**Kulturális kalauz,
Tofaen, Egyesült
Királyság**

- Tisztában kell lennünk azzal, hogy a kulturális kalauznak jelentkező önkéntesek azért vállalkoznak a feladatra, mert munkanélküliek és van szabad idejük. Emiatt számítani kell arra, hogy hirtelen abbahagyják az önkéntes munkát, mert állást kapnak. (Egyesült Királyság)
- A megbeszéléseken kívül az új önkénteseknek, kulturális kalauzoknak lehetőséget kell teremteni csapatépítő tevékenységre is. (Egyesült Királyság)
- Az önkéntes közreműködők lelkesedése nem mindig elég a javasolt és elhatározott feladatok maradéktalan megvalósításához, erre számítani kell. Sok esetben a hozzáértő, fizetett szakmai hozzájárulás nélkülözhetetlen. (Magyarország)
- Az országos partner talán jobban kifejezhette volna, hogy érti és értékeli a kulturális kalauzok munkáját. (Dánia)

A célcsoport elérése – ami jól sikerült

- Nagy segítség volt, hogy a helyi munkacsoportokban hátrányos helyzetű csoportokkal foglalkozó szervezetek is képviseltették magukat, így sokkal könnyebb volt a kulturális kalauzokat a megfelelő célcsoporttal összekötni. (Egyesült Királyság)
- A JSKD együttműködött olyan önkéntesekkel, akik már részt vettek szociális programokban és ismerték a célcsoportot. (Szlovénia)
- Amikor teljesen új célcsoporttal kezdtünk el dolgozni, a célcsoport tagjai nagyon lelkesen fogadták a rájuk irányuló figyelmet. Jó visszajelzéseket kaptunk akkor is, amikor a helyi munkacsoport szoros együttműködést alakított ki a célcsoporttal,

és a célcsoport tagjai úgy érezték, hogy közös munka folyik és kölcsönösen szükségük van egymásra. (Szlovénia)

- Az iskolákon és tanárokon keresztül viszonylag könnyű volt a gyerekekkel kapcsolatot teremteni. (Dánia)
- A gyerekek örültek annak, hogy az iskolai foglalkozásokhoz képest teljesen másfajta tevékenységben vehetnek részt, és az iskolában töltött idő összekapcsolódott közösségi művészeti és kulturális programmal. (Dánia)
- A tárgyak gyűjtésében és kölcsönadásában olyanok is ajánlkoztak, akik korábban nem vettek részt az esemény előkészületeiben. Ez egyben hírverés is volt, amely új csatlakozókat mozgósított. (Magyarország)
- Általában szájhagyomány útján terjed a híre a szüreti felvonulás időpontjának és programjának. Ezúttal igényes meghívó is hirdette a rendezvényt. Ez emelte az esemény rangját. (Magyarország)

A célcsoport elérése – amin javítani lehet

- A Culture Guides projekt rugalmasan kíván támogatni embereket személyes érdeklődési körükben végzett kreatív, kulturális tevékenységben, de valójában sokkal nagyobb a valószínűsége, hogy olyan embereket érünk el, akik egyszer részt vettek egy adott rendezvényen. A célcsoportra szabott egyedi tervet csak akkor lehet kialakítani, ha a kulturális kalauz projektbe bekapcsolódnak, és a kulturális kalauzoknak lehetősége nyílik a célcsoportot megismerni, érdeklődésüket és a szükséges segítő munkát felmérni. (Egyesült Királyság)
- Sok potenciális célcsoportot csak finoman, fokozatosan lehet rávenni arra, hogy kreatív kulturális tevékenységben vegyen

“ A kulturális kalauz
nagyon lelkes volt,
lelkessége ránk is
átragadt.

”

**Gyerek résztvevő,
Køge, Denmark**

részt. Először bele kell kóstolniuk a lehetőségbe, majd kényelmes, megszokott környezetben, fórumszerűen kell megbeszélniük, milyen programban kívánnak részt venni, és célszerű, hogy a fórumon egyúttal a kulturális kalauzokkal is személyesen megismerkedjenek. (Egyesült Királyság)

- A potenciális célcsoport tagjaival célszerűbb közvetlenül felvenni a kapcsolatot (pl. létező csoportokon keresztül), így nagyobb a bevonás esélye. A posztereken stb. való meghirdetés nem bizonyult hatékonynak. (Egyesült Királyság)
- A programokat világosan, felhasználóbarát módon, az adott célcsoport igényeihez igazítva kell kialakítani. (Szlovénia)
- A célcsoport igényeinek teljesítése érdekében javítani kell a célcsoport tagjai, az önkéntesek és a kulturális szervezők közötti kommunikációt. (Szlovénia)
- Egy célcsoportot (kábítószer-használók) sajátos igényeik miatt nem tudtunk a projektbe bevonni. Érdeklődést tanúsítottak, de nem tudtunk megállapodásra jutni velük. (Szlovénia)
- Nehezen elérhető célcsoportnak bizonyult az elmagányosodott idősök köre. Elmagányosodásuk oka részben az, hogy nincs hozzáférésük semmiféle aktív művelődési lehetőséghez. (Hollandia)
- Legközelebb a gyerekekre bízhatnánk egyes tevékenységek meghatározását. (Dánia)

Kulturális kalauzolás a gyakorlatban – ami jól sikerült

- Sokszor sorban álltak, hogy részt vehessenek a programban. (Hollandia)

- A kulturális szolgáltatók és kulturális kalauzok egyazon egyesületet képviseltek, ami jól bevált. (Dánia)
- Egyértelműen előnyökkel jár, ha a nagyközönség előtt nyitott programokat szervezünk. Az emberek természetes kíváncsiságát felkelti, ha látják, mi történik. Így nagyobb az esélye, hogy a kulturális kalauzokkal kapcsolatba lépnek, mint ha szórólapokon és posztereken adjuk meg a kulturális kalauzok elérhetőségét. A látottak alapján sokkal egyszerűbb elmagyarázni a célcsoportnak a projekt lényegét, és a kulturális kalauzokkal is személyesen találkozhatnak, megismerhetik, kivel dolgozhatnak együtt, és ez megkönnyíti a jövőbeni kapcsolatfelvételt. (Egyesült Királyság)
- A résztvevők újdonságként és pozitív tapasztalatként értékelték a programot. A célcsoportból sokan jelezték, hogy szívesen részt vennének hasonló kulturális rendezvényen vagy műhelymunkában. (Szlovénia)
- A jövőben (hat közül) négy projekt folytatódni fog, mivel a helyi munkacsoportok elsajátították, hogyan lehet pozitív légkört teremteni, és tudják, mi motiválja a célcsoportot. Folytatódni fognak az etnikai csoportoknak szervezett kiállításlátogatások és népművészeti rendezvények, fennmarad a szociálisan deprivált fiatalok számára szervezett színjátszási, filmkészítési és táncművészeti lehetőség is. (Szlovénia)
- Három helyi munkacsoport is megvalósított színjátszó, filmkészítő és tánctanító foglalkozásokat. Különösen sikeres volt a bevándorlók gyerekeinek tartott foglalkozás (Zone Fužine), a színjátszás sajátos nevelésű igényű gyerekek számára (ZKD Grosuplje), a művészeti foglalkozás vakok számára (Tolmin). A

munkacsoportok választott munkamódszere hosszú távú együttműködést tesz lehetővé a célcsoportokkal. (Szlovénia)

Kulturális kalauzolás a gyakorlatban – amin javítani lehet

- A helyi munkacsoportok önállóan választhatták meg tevékenységük hatókörét és a bevonandó célcsoportot. Emiatt elég sok módszertannal kapcsolatos probléma merült fel, és a tevékenységek megvalósítási módja sem volt egyértelmű. A jövőben célszerű lenne jobban körülhatárolni a szakmai tartalmat, és előre megállapodni a tevékenységek kivitelezésének módszerében. (Szlovénia)

Értékelés – amin javítani lehet

- Egyértelműbben kell a módszertant és az elért hatás mérését előkészíteni. (Szlovénia)
- Mélni kell mennyi munkaidőt vesz igénybe a szervezők, önkéntesek és résztvevők tevékenysége. (Hollandia)
- Célszerű lenne a helyi infrastruktúra feltérképezése: milyen szervezetek voltak és vannak bevonva a kezdeményezésbe. (Hollandia)
- Jó lett volna előzetesen feltérképezni az elvárásokat. (Magyarország)
- Ha a célcsoportot gyerekek alkotják, célszerűbb elbeszélgetni velük, mert a kérdőív kérdéseire írásban adott válaszukban kevés az információ. (Dánia)

Epilógus

A közös projekt munka során a sokféle megközelítés ellenére felismertük a közös misszió fontosságát és sokat tanultunk egymástól. Felfogtuk, mennyire az út kezdetén tartunk, hogy a társadalom minél szélesebb csoportja számára lehetővé tegyük az örömteli életet a művészet és a kultúra segítségével. A gyengék, az elesettek elvesznek a sivatagban és a dzsungelben, nekik különösen szükségük van kalauzolásra.

Ahogy a legnagyobb magyar zenepedagógus Kodály Zoltán vagy a francia író Albert Camus megfogalmazta:

„Lehet élni zene nélkül is. A sivatagon át is vezet út. De mi [...] azt akarjuk, hogy az ember ne úgy járja végig élete útját, mintha sivatagon menne át, hanem virágos réteken.” (Kodály)

„A kultúra nélkül az a relatív szabadság, amit egy – ha akár tökéletes – társadalom is létre tudna hozni, nem lenne más, mint egy dzsungel. Ezért van az, hogy minden igazi alkotás egy-egy ajándék a jövőnek.” (Camus)

A tanácsukat követjük a jövőben is.

A magyarországi munkacsoport

